

polonia węgierska

a magyarországi lengyelek havilapja

WYWIAD Z NOWĄ PRZEWODNICZĄCĄ OSP
EWĄ RÓNAY

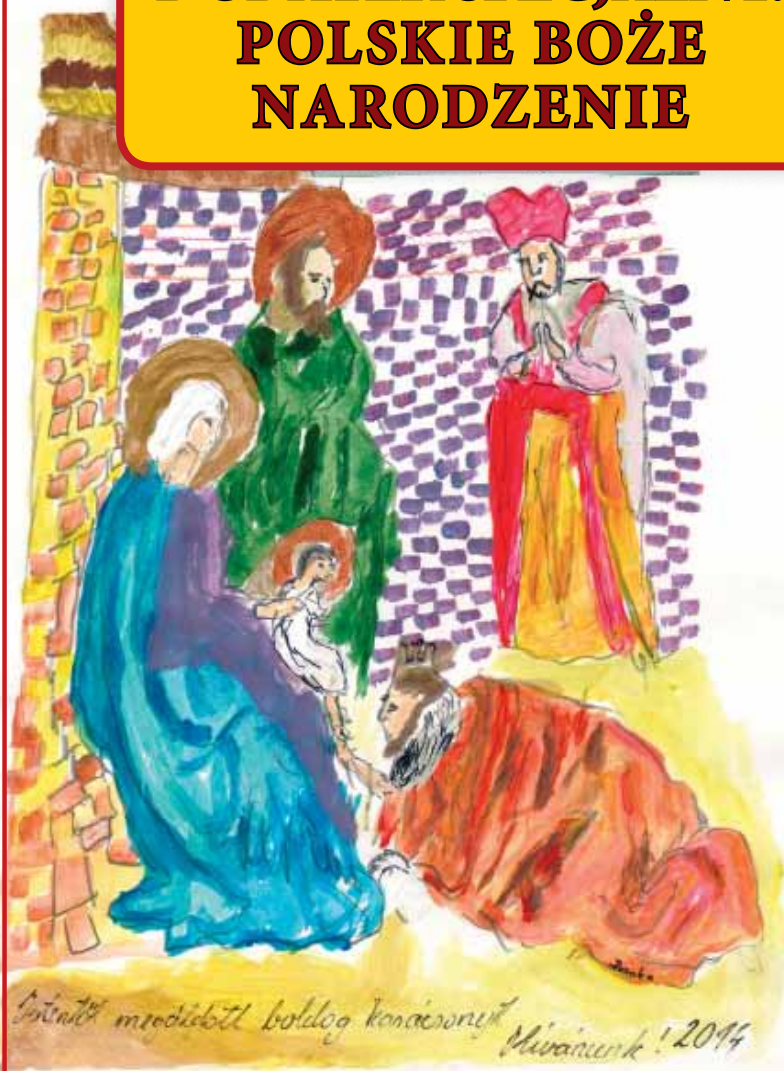
POŁONIJNE
ANDRZEJKI
I MIKOŁAJKI

ZEBRANIE OSP

POŻEGNANIE
ERNESTA
NIŻAŁOWSKIEGO
I
DÁVIDA CSABY

NADZIEJA
W
BEZNADZIEJNOŚCI

**DODATEK SPECJALNY:
POLSKIE BOŻE
NARODZENIE**

Intézet méltóságteljes boldog karácsony! Mivancsek! 2014

KALEJDOSKOP ŻYCIA POLONIJNEGO NA WĘGRZECH

ŚWIĘTO NIEPODLEGŁOŚCI W DOMU KULTURY "ARANYTÍZ"

BAL ANDRZEJKOWY W DZIELNICY ÚJBUDA

POLACY KRĘCĄ FILM DOKUMENTALNY
W MISZKOLCU

WITAMY

- 3 Świąteczna harmonia
Agnieszka Janiec-Nyitrai

KRONIKA

- 4 "To, co w sercu dzikiego anioła"
4 Érd: 10. urodziny Polsko-węgierskiego Stowarzyszenia Kulturalnego
4 Ojciec Paweł Cebula otrzymał Medal Pamiątkowy im. bp. Árona Mártona
5 Kolejne "bemowskie" nadzwyczajne lekcje historii
5 "Gdańsk - miasto wolności"
6 Andrzejki na Újbudzie
6 Új lengyel emlékhely Óbudán
Máte Endre
6 Budapeszt: Święty Mikołaj odwiedził "Bema"
7 Ünnepi programok Miskolcon
Fekete Dénes
7 A mi Közép-Európánk
Ijjas Anna
8 Függetlenség Napja a Hegyvidéken
Nyitrai Zoltán
8 Spotkanie z polonią belgijską
Monika Sagun Molnár
9 Filmforgatás a miskolci Zsarnai piacon
Fekete Dénes
9 Pożegnanie Ernesta Niżałowskiego
9 Miejsce pamięci Elżbiety Łokietkówny
9 Karácsonyi ünnepség Sajószentpéteren
Fekete Dénes
10 Przewodnicząca OSP spotkała się z organizacjami rekomendującymi
10 Budapeszt: Zebrali się OSP
11 Sprawozdawcze spotkanie OSP
11 Budapest XII kerület - Hegyvidék - LNÖ - közmeghallgatás, történelmi-irodalmi est
11 Nowa wystawa w Muzeum WP
12 "Potrzeba wspólnego wysiłku i odwagi" - rozmowa z nową przewodniczącą OSP Ewą Rónay
15 A Lengyel Köztársaság Tisztii Keresztje kitüntetésben részesült Dr. Szuromi Szabolcs
Sárközi Edit
15 Wieści polonijne
Ewa Rónay
16 Misterium papieru
Małgorzata Soboltyński
16 "Nadzieja w beznadziejności"
Małgorzata Soboltyński
16 Reményeink voltak a reménytelenségben
Ijjas Anna

CO BYŁO, CO BĘDZIE

- 17 Co było, co będzie

NA GRANICY KULTUR

- 18 Akademia Krakowska a Węgrzy w dobie renesansu
Dorota Várnai
20 Pożegnanie Dávida Csaby
Konrad SutarSKI

REFLEKSJE

- 21 Żywa woda
Agnieszka Janiec-Nyitrai

Świąteczna harmonia

Bez ciemnych nocy grudniowych nie ma jasności Bożego Narodzenia. Bez sierpniowych upałów i bez listopadowej szarugi nie da się w pełni docenić orzeźwiającego i oczyszczającego mrozu prawdziwej zimy. Bez odjazdów i tęsknot, bez łez pożegnań, nie ma radosnych powitań przy wigilijnym stole. Bez adwentowego postu potrawy wigilijne nie smakują tak wspaniale. Bez codziennej pracy nie potrafimy docenić odpoczynku podczas wolnych dni.

Piękne i wspaniałe, tajemnicze i niezbadane są te przeciwieństwa, wbudowane w tkankę świata, piękna jest ta nierównowaga, która zmusza nas do ciągłej walki o osiągnięcie harmonii. Najsmutniejsza jest rezygnacja i obojętność, zanurzające ludzi w marazm, zmieniające ich w potulne kukły sterowane wiatrem przypadkowości. Życzymy sobie i innym aktywności w ulepszaniu siebie i świata.

Agnieszka Janiec-Nyitrai

Ünnepi harmónia

A decemberi éjszakák sötétsége nélkül karácsony ünnepe sem ragyoghatna oly fényesen. Az augusztusi kánikulák és a novemberi szürke esőzések hiányában az igazi tél élénkítő és megtisztító hidegét sem lehetne kellőképpen értékelni. A búcsúzások és elválások, a távollét és a hiány keserve teszi lehetővé az igazán örömteli találkozásokat és a lélekig ható közös ünnepléseket a karácsonyi terített asztalnál. Az advent börtje nélkül a szenteste feltálatl étkek sem olyan mennyei en ízletesek. A mindennapos munkavégzés nélkül a szabadnapok alatti pihenést sem tudnánk rendesen megbecsülni.

Gyönyörűek és csodálatosak, titokzatosak és megfeythetetlenek ezek a világ szötte sébe belefont ellentétek. Lenyűgöző az egyensúly hiánya, amely a harmónia megteremtéséért folyó szüntelen küzdelemre kényszerít minket. A legelszomorítóbb pedig a lemondás és a közömbösség jelensége, amely tespedésbe meríti, önállótlan bábukká silányítja áldozatait, akiket már csak az esetlegesség szelei tudnak ide-oda sodorni.

Kívánjuk magunknak és másoknak, hogy aktívak maradhassunk, és szüntelenül fáradozhassunk önmagunk és a világ jobbá tételén.

Janiec-Nyitrai Agnieszka

"TO, CO W SERCU DZIKIEGO ANIOŁA"

16 listopada w niedzielne popołudnie Stołeczny Samorząd Polski zorganizował, tym razem w sali teatralnej Domu Kultury "Aranytíz" w Budapeszcie, spotkanie z okazji Święta Niepodległości Polski. Wśród licznie przybyłych gości reprezentujących wiele środowisk polonijnych i samorządowych (również spoza Budapesztu), obecny był ambasador RP na Węgrzech, pan Roman Kowalski wraz z małżonką, rzecznik narodowości polskiej w Zgromadzeniu Narodowym Węgier, dr Halina Csúcs Lászlóné, przewodnicząca Ogólnokrajowego Samorządu Polskiego na Węgrzech, Ewa Rónay, a funkcję gospodyni godnie pełniła przewodnicząca Stołecznego Samorządu Polskiego, dr Dorota Várnai, która witając gości podkreśliła znaczenie niepodległości i wolności. Do wolności w swoim wystąpieniu odwołał się także pan Roman Kowalski, który jednocześnie złożył życzenia sukcesów w pracy na rzecz budowania polskiej samorządności na Węgrzech wszystkim nowowybranym radnym polskich samorządów. Spotkanie uświetnił występ krakowskiego kabaretu "Loch Camelot". Część pierwszą, w formie szalenie popularnej w Krakowie lekcji śpiewania, wypełniły polskie pieśni patriotyczne, a część drugą program pt. "To, co w sercu dzikiego anioła", a wszystko to w niepowtarzalnej cameletowskiej atmosferze i przy dużym zainteresowaniu publiczności.

Przy organizacji tego udanego spotkania SSP wsparła Ambasada RP na Węgrzech, SNP V, VIII i XII dzielnicy Budapesztu oraz Dom Kultury "Aranytíz".

(b. fot. B.Pál)

ÉRD: 10. URODZINY POLSKO-WĘGERSKIEGO STOWARZYSZENIA KULTURALNEGO

15 listopada Polsko-Węgierskie Stowarzyszenie Kulturalne w Érdzie obchodziło swoje 10. urodziny w Miejskiej Bibliotece im. Zoltána Csuki. Z tej okazji odbyło się otwarcie wystawy z 10-letniej działalności stowarzyszenia. Na stelażach były wystawione zdjęcia z

wszystkich imprez i wycieczek organizowanych przez stowarzyszenie, a na mapach zaznaczono miejscowości, które odwiedzili członkowie stowarzyszenia. Konrad Sutarski, który od samego początku popierał działalność stowarzyszenia, był na pierwszej imprezie zorganizowanej przez nas, teraz również z nami świętował. Przedstawił ponad 1000-letnie powiązania polsko-węgierskie, powołując się na swoje książki, w których pisał na ten temat.

Był szampan i polski trójniak, kanapki z polską kiełbasą i ciastka, które upiekły członkinie stowarzyszenia. Wielką niespodziankę sprawiła Teréz Heiszlerné Karpiák, która upiekła wspaniały tort i udekorowała go emblematem stowarzyszenia. Można było oglądać projekcje wszystkich ważnych wydarzeń z życia stowarzyszenia. Następnie wszyscy otrzymali kartę pamiątkową, wydaną z okazji 10-lecia stowarzyszenia, "Chronologię"-kalendarz wydany w 2004 – 2014 oraz emblemat. W uroczystości wziął udział niedawno wybrany zastępca burmistrza Érd: dr István Bács, dr Imre Molnár oraz przewodniczący Polskiego Samorządu w Érdzie: Imre Molnár junior.

(inf. WR.)

Ojciec Paweł Cebula otrzymał Medal Pamiątkowy im. bp. Árona Mártona

Kuratorium Fundacji im. Gábora Bethlena, pierwszej niezależnej tego rodzaju organizacji na Węgrzech, w tym roku przyznało Medal Pamiątkowy im. bp. Árona Mártona o. Pawłowi Cebuli OFM Conv, franciszkaninowi konwentualnemu, który sporo czasu służył nad Dunajem (przede wszystkim w Egerze i Miskolcu) i wśród siedmiogrodzkich Węgrów. Prestiżową nagrodę wręczono mu 16 listopada br. podczas ceremonii w historycznej sali budapesztańskiego Narodowego Teatru Filmowego.

(b.)

KOLEJNE "BEMOWSKIE" NADZWYCZAJNE LEKCJE HISTORII

19 listopada w salonie Polskiego Stowarzyszenia Kulturalnego im. J. Bema w Budapeszcie odbyła się niecodzienna - druga tura - nadzwyczajnych lekcji historii, podczas których organizatorzy pragnęli przybliżyć w popularno-naukowych i publicystycznych wystąpieniach najważniejsze elementy polsko-węgierskiej historii minionego 25-lecia. Tę nader interesującą i jak się okazuje potrzebną konferencję, podobnie jak 29 października, lekcje dot. minionego 150-lecia z wielką erudycją prowadził Attila Szalai, bemowiec, od lat członek kolegium redakcyjnego kwartalnika "Głos Polonii", publicysta i ekspert w sprawach stosunków polsko-węgierskich. Podobnie jak przed trzema tygodniami, również tym razem do wygłoszenia wykładów zaproszono wybitne postaci nauki i tutejszego świata Polonofilów. Mówiono nt.: Attila Szalai (publicysta, Polonofil, były dyplomata): Polska 1989 - Gdzie wszystko było inaczej. János Simon (socjolog, politolog): 25 lat wolności - jak polskie i węgierskie społeczeństwo potrafi korzystać z wolności. Gábor Lagzi (historyk, Polonofil): 25 lat polskiej polityki wschodniej. Miklós Mitrovits (historyk, Polonofil): Ukrywalnienie historii-lustracja/odszkodowania w Polsce i na Węgrzech. Károly Lóránt (ekonomista): Restrukturyzacja gospodarki na Węgrzech i w Polsce. Imre Molnár (historyk, Polonofil, dyplomata): Czwierćwiecze węgiersko-polskiej polityki w Europie środkowo-wschodniej. Polsko-węgierskie kontakty bilateralne w Grupie V-4. Gábor Zsille (poeta, tłumacz literatury, Polonofil): Polsko-węgierskie kontakty literackie po zmianie ustroju. Orsolya Kovács (prawnik, Polonofil): Niezastąpiony Andrzej Przewoźnik.

Na te nadzwyczajne "korepetycje" z polsko-węgierskiej historii przybyli członkowie i sympatycy stowarzyszenia (również z oddziałów terenowych "Bema" z Székesfehérvár i Dunaújváros), przedstawiciele polonofilskich elit intelektualnych, a także obecni byli: kierownik Referatu Konsularnego Ambasady RP na Węgrzech Andrzej Kalinowski, attaché obrony płk Jan Kurdziałek, przewodnicząca Stołecznego Samorządu Polskiego na Węgrzech dr Dorota Várnai.

Obecne lekcje zakończyły cykl 15 wykładów, a na podstawie zainteresowania oraz reakcji publiczności zarząd Bema zamierza kontynuowanie lekcji historii również w przyszłym roku.

(b.)

"Gdańsk - miasto wolności"

20 listopada w Domu Kultury Aranytíz Samorząd Polski V dzielnicy Budapesztu zorganizował wernisaż pt. "Gdańsk miasto wolności" autorstwa Dariusza Kuli, gdańskiego fotografa, operatora filmowego, autora licznych publikacji albumowych, fotoreportaży i zdjęć publikowanych w prasie krajowej i zagranicznej. W latach 90-tych XX wieku był fotoreporterem "Gazety Gdańskiej". Od wielu lat zajmuje się tworzeniem dokumentacji panoramicznych, od ponad ćwierć wieku wykonuje fotografię lotniczą, oraz zdjęcia kilkudziesiętnych grup ludzi, m.in. "Rodzinne zdjęcia Gdańszczan".

Głównym celem wystawy jest ukazanie i przybliżenie Gdańska jako miasta, gdzie narodziła się Solidarność, gdzie zerwał się europejski wiatr wolności. Także miasta współczesnego - pięknego, nowoczesnego, rozwijającego się, w pełni korzystającego z wywalczonej wolności. Wystawa przybliży młodemu pokoleniu niedawną historię i zmiany, dzięki którym możemy żyć w wolnej Europie. Na wernisażu zgromadzili się mieszkańcy V dzielnicy, tamtejsza Polonia, obecny był ambasador RP na Węgrzech Roman Kowalski, rzecznik spraw polskich w ZG Węgier dr Halina Csúcs Lászlóné, doradca do spraw kultury, radny Samorządu V dzielnicy Budapesztu István Wohlmuth, który wystawę otworzył, przewodniczący komisji ds. praw człowieka i mniejszości narodowych Gábor Szentgyörgyvölgyi, przewodnicząca Stołecznego Samorządu Polskiego dr Dorota Várnai, prezes SKP na Węgrzech Monika Molnár, funkcję gospodyni pełniła przewodnicząca SNP V dzielnicy Jadwiga Abrusán, a wystąpienie będące rysem historycznym przybliżającym zagadnienie "Od wolnego miasta Gdańska do miasta wolności" wygłosił znany Polonofil, publicysta i były dyplomata (prywatnie mieszkaniec peszteńskiego śródmieścia) Attila Szalai, który w ciekawy sposób przybliżył nie tylko historię (zwracając szczególną uwagę na jej polsko-węgierskie elementy), ale również znaczenie geograficznego położenia i walory poznawcze miasta, a swoje wystąpienie zakończył dygresją dotyczącą współczesnych węgierskich powiązań Gdańska i mieszkającego w nim do dziś Węgra z pochodzenia, 94-letniego pana Istvána Eleka, który w 1944 r. jako węgierski oficer wojskowy przeżył Powstanie Warszawskie, następnie ożenił się z Polką i w kraju nad Wisłą - o którym mówi, że jest miejscem, w którym ludzie wolność mają wpisaną w duszę - opowiadając się za tą wolnością, w Gdańsku osiadł na zawsze.

Wystawa czynna była w Atrium DK Aranytíz (Budapeszt, Arany János utca 10) do 3 grudnia br.

(b.)

Andrzejki na Újbudzie

Samorząd Polski XI dzielnicy Budapesztu (Újbuda), kontynuując tradycję tamtejszych samorządów poprzednich kadencji, 29 listopada - tym razem w hotelu Ventura - zorganizował Bal Andrzejkowy, a wśród gości obecna była m.in. rzecznik spraw polskich w Zgromadzeniu Narodowym Węgier, dr Halina Csúcs Lászlóné, kierownik Referatu Konsularnego Ambasady RP w Budapeszcie, Andrzej Kalinowski, przewodnicząca SSP, dr Dorota Várnai, dyrektor POKO i prezes SKP pw. św. Wojciecha Monika Molnár, prezes PSK im. J.Bema na Węgrzech, Eugeniusz Korek, przybyła miejscowa Polonia i jej węgierscy przyjaciele. Bawiono się znakomicie. Újbuda to dzielnica w której (w porównaniu z innymi dzielnicami Budapesztu) zamieszkuje sporo Polaków, a obecne „Andrzejki” były pierwszą imprezą zorganizowaną przez nowy, wybrany w październikowych wyborach Samorząd Polski, któremu przewodniczy Béla Pauer.

(inf. red. fot.B.Pál)

Új lengyel emlékhely Óbudán

November 20-án Bús Balázs Óbuda-Békásmegyer polgármestere, Roman Kowalski lengyel nagykövet és Wesołowski Korinna Óbuda-Békásmegyer Lengyel Nemzetiségi Önkormányzatának elnöke ünnepélyes keretek között avatta fel és adta át Óbuda megújult és immár nevet kapott nevezetességét, a Łokietek Erzsébet királyné-emlékhelyet. A hely megszentelését Krzysztof Grzelak, a kőbányai lengyel perszonalis plébánia plébánosa, megáldását a „házigazda” Csaholczi László református lelkész végezte. A Kálvin köz 4. szám alatt lévő református parókia pincéjében lévő emlékhely falmaradványai az egykori királynéi vár egyetlen megtekinthető része. A parókia 1908-ban történt építésekor Kós Károly régész, építész, polihisztor egy pincehelységet alakított ki a romok megtekintésére. A feltárt és konzervált gótikus kaputorony alapjai, a szépen faragott bélletes oszlopfelek, a vörös márvány padlózat az elmúlt több mint száz év alatt poros, pizkos, elhanyagolt állapotba kerültek és várták a méltóbb idők eljövételét... Az óbudai lengyel nemzetiségi önkormányzat – a református lelkész házaspár és a presbiteri testület hozzájárulásával és támogatásával – önkéntes munkával helyrehozta, megszépítette, magyarázó táblákkal, korszerűsített világítással látta el a romokat őrző pincehelyiséget. Tekintettel arra, hogy a romokat őrző helyiség alig 20 m²-es, és a helyiségbe belépve a látogatónak át kell lépdelnie az egykori 1,5 m széles falmaradványon, hogy a bélletes oszlopfeleket, faragványokat és a vörös márvány padlólapokat megcsodálhassa, a felújító lengyel önkormányzat nagyméretű tükröket helyezett el a falon, ezzel téve könnyebbé a szemlélődést, egyben "vizuálisan" megnagyobbítva a teret. Az információs táblák tanúsága szerint a református templom és parókia, a Kiscelli Posta és a környező zöldterület alatt található az egykori óbudai királynéi vár alapfalai, amelyet Nagy Lajos a lengyel-magyar perszonálunió királya adományozott édesanyjának a lengyel Piast-házi Łokietek Erzsébetnek, Károly Róbert király özvegyének. Ő az 1300-as évek második felében jelentősen bővítette, csinosított a várat, még termálfürdőt és függőkertet is kialakított – ezt már az emlékhely átadást követő előadásból tudhattuk meg, amelyet Buzás Gergely régész-művészettörténész, a Visegrádi Mátyás Király Múzeum igazgatója tartott az érdeklődőkkel megtelt gyülekezeti teremben.

Az emlékhely megtekinthető a parókia hivatali idejében, kedden és csütörtökön 10.00 – 13.00 óráig, vagy előzetes időpont egyeztetéssel, melyet a 368-6410-es telefonszámon, vagy a refobuda@enternet.hu e-mail címen lehet megtenni.

Máté Endre

Budapest: św. Mikołaj odwiedził "Bema"

6 grudnia, w sobotnie popołudnie, bemowskie przedszkolaki i ich młodzi przyjaciele (w sumie około 80 młodych ludzi) w siedzibie PSK im. J.Bema spotkali się z przybyłymi prosto z Krakowa baśniowym Bemolkiem i Wiolinką, oraz oczywiście ze świętym Mikołajem. Były konkursy, zabawy, wspólne tańce i śpiewanie, oraz słodkie prezenty od Mikołaja. Świadkami wizyty krakowskiego św. Mikołaja w Bemie była ekipa telewizyjnej audycji MTVA "Rondó", która jeszcze w grudniu br. w swoim programie wyemituje relację z tego nadzwyczaj ważnego "międzynarodowego" spotkania.

(b. fot. B.Pál)

Ünnepi programok Miskolcon

November 11-e, Lengyelország nemzeti ünnepe alkalmából több szép és tartalmas programot szerveztek különböző szervezetek és intézmények Miskolcon. Úgy vélem, ezzel városunkban is méltóképpen megemlékeztünk Lengyelország függetlenségének napjáról.

A miskolci Lengyel Önkormányzat immár XIV. alkalommal tudta megrendezni – a CINEMIS Nonprofit Kft. támogatásával – a Lengyel Filmnapokat. November 11-én a Művészetek Háza Béke vetítőtermében a *Waleśa*, másnap pedig a *Szavak nélkül* című film került bemutatásra. A rendezvényt Bíró Tibor úr, a CINEMIS Nonprofit Kft. ügyvezetője és Fekete Dénes, a miskolci Lengyel Önkormányzat elnöke nyitotta meg.

A Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Intézete szervezésében november 11-én a Zenepalotában Andrzej Wierciński, fiatal és tehetséges lengyel zongoraművész – a VI. Budapesti Nemzetközi Chopin Zongoraverseny győztese – adott teltházas, nagysikerű koncertet. Chopin és Beethoven darabokat játszott.

November 13-án, a Szabó Lőrinc Idegennyelvű Könyvtárban Dobos Marianne Rózsaablak című könyvét mutatta be, amely a két szakrális nemzet-állam – a lengyel és a magyar – ezeréves múltjából elevenít fel érdekes epizódokat, gondolatokat. „Dobos Marianne történetei mind-mind komoly morális-lelki mondanivalót hordoznak. Mestertanítások ezek abban az értelemben, amit hirdetnek: vállaljunk felelősséget önmagunkért, nemzetünkért, és mindazokért, akik tőlünk függenek” – írta egyik ajánlója.

Fekete Dénes

A MI KÖZÉP-EURÓPÁNK

Ezzel a címmel rendeztek konferenciát november 13-án a szegedi Gál Ferenc Főiskolán. A Klebelsberg-terembe összegyűlt résztvevőket és érdeklődőket Karol Biernacki, a Lengyel Köztársaság szegedi tiszteletbeli konzulja köszöntötte. Vajon elég szolidaritásak vagyunk-e egymással, létezik-e még a közös Európa mint politikai alany? – tette fel beszédében a központi kérdést. Ezután a *Historia Polski* című nyolcperces film levetítésére került sor.

Az elsőként felszólaló Roman Kowalski, a Lengyel Köztársaság rendkívüli és meghatalmazott nagykövete a visegrádi csoportot hozta fel az együttműködés követendő példájaként. Kiemelte a lengyel és a magyar elnökség sikerességét, felsorolta a visegrádi eredményeket, valamint hogy a V4 megerősíti Európát. Megemlítette, hogy a lengyel-magyar kereskedelmi forgalom 7 milliárd eurót tett ki 2014-ben, és azt is megjegyezte, hogy mennyire nem vagyunk tudatában lehetőségeinknek.

Kiss-Rigó László szeged-csanádi megyéspüspök arról beszélt, hogy az európai fejlődő társadalom megkérdőjelezi a társadalmi értékeket, és lassan elhagyja azokat. A világ a szabadságtól a szabadság felé tart. Ha önkritikát gyakorlunk, ha a nemzeti hagyományokat vonzóvá tesszük magunk számára, javíthatunk a helyzeten.

A Lengyel Külügyi Intézetből Piotr Kościński elmondta, hogy Lengyelországnak fontos a hazánkkal való együttműködés. Előadása aktuális témákat érintett: az ukrán helyzetet, az ukránai magyarok és lengyelek kérdését, a Fidesz külügyi politikáját. Beszélt a lengyelek Ukrajna felé irányuló felelősségéről, valamint hogy számítanak Magyarországra ebben az ügyben.

Vágó Péter a szomszéd népek viszonyát, valamint a magyar nemzet szomszédságpolitikáját mutatta be. Szerinte a fő cél

az lenne, hogy a többség elfogadja a kisebbséget, ne legyen ellenszenv, sem bizalmatlanság a másik felé, ezért fontos lenne a szomszédos országokban a „közvélemény megszélesítése”. Példaként a turizmus népszerűsítését hozta fel. A nemzetpolitika Magyarországnak is érdeke, mely csak az állam támogatása által valósítható meg, ám a befektetés bizonyosan megtérülne.

Szilágyiné Bátorfi Erzsébet, a V4 koordinátora is a visegrádi együttműködésről beszélt, kiemelve a közelmúltban történeteket, például a dunai árvizeket. Kihangsúlyozta azt, mennyire fontos, hogy értsük egymás nyelvét.

Fejérdy Gergely a visegrádi négyek politikai törekvéseiről, Kovács Péter egykori MTI-kiküldött pedig varsói tartózkodásáról és lengyelországi emlékeiről beszélt. A lengyel-magyar barátságot búvópatakhhoz hasonlította, amely időnként, főleg válságok idején feltör, utalva ezzel a lengyel menekültek 1939-es befogadására vagy akár a közelmúlt dunai árvizeire. Ez egy kétoldalú kapcsolat, amelynek kétnyelvű mérlege mindig ingadozott.

A konferencia második része a magyar-lengyel kapcsolatokat elevenítette fel. Marcin Grad a varsói egyetemről a XI-XVIII. századi lengyel-magyar határviszályokat mutatta be, Szalai Attila a lengyel-magyar konfliktusokat (abból is volt három), Kruppa Tamás pedig Lengyelország szerepéről beszélt a 15 éves háborúban. Bagi Zoltán Jan Zamoyski a Fuggerzeitungokban címmel tartott előadást, Tadeusz Kopyś a lengyelek és magyarok helyzetét mutatta be a párizsi békekonferencián, míg Mitrovits Miklós az 1957-87 közötti időszak lengyel-magyar kapcsolatairól beszélt.

Az eltelt fél nap nem maradt tanulság nélkül, érdemes lesz elgondolkodni a hallottakon, a gyakorlatba is átültetni az elhangzott tanácsokat, még szorosabbra fűzni az együttműködést és kihasználni a lehetőségeinket.

Ijjas Anna

FÜGGETLENSÉG NAPJA A HEGYVIDÉKEN

Mi Lengyelország? "Lengyelország a lengyelek szívdobogása", adja meg a választ Stanisław Wyspiański Menyegző című színművének 1901-es márciusi ősbemutatóján a krakkói Régi Színházban. Adja ezt a választ olyan körül-

Piłsudski ez utóbbi csoportba tartozott. Szibériából visszatérve főszerkesztője lett a Robotnik (Munkás) című illegális kiadványnak. Felismerve a munkásosztály egyre jelentősebb szerepét, a munkásmozgalmat eszköznek tekintette Lengyelország függetlenségének kivívásához. A rendőrség 1900. február 22-én tartóztatta le, és a leghírhedtebb orosz börtönbe, a varsói Citedella X. pavilonjába vitték, ahonnan lehetetlen volt megszökni. Párttársai azt ajánlották neki, hogy tettesse magát örültnek, így szállították át Pilsudskit a Csodatévő Miklós Elmegyógyintézetbe, ahonnan végül sikerült megszöknie.

Innen akár egyenes is lehetett volna az út, ami Lengyelország függetlenségének kivívásához vezetett, azonban ez nem így volt. A belső ellentétek, a balkáni feszültség, az első világháború mind-mind olyan élethelyzeteket teremtett, amit csak egy határozott, de mindvégig realista, és józanul ítélő elme tudott a saját népe és Lengyelország függetlensége érdekében és javára fordítani. Ennek azonban elengedhetetlen feltétele volt, hogy a lengyel szívekben sosem szűnt meg Lengyelország függetlenségének szeretete és vágya.

1918. november 11-én Pilsudskit nevezték ki a lengyel haderők főparancsnokává, és a német haderők elkezdtek kivonulni a Lengyel Királyságból. 1920-tól ezt a napot ünnepelték a lengyelek, mint a nemzeti függetlenség visszaszerzésének napját.

1936-ban a Magyar-Lengyel Egyesület készíttetett egy Pilsudski emléktáblát, melyet az Apór Vilmos téren helyeztek el. A Szódy Szilárd által készített alkotás a második világháborúban megsemmisült. A Lengyel Köztársaság Nagykövetsége 1993-ban Pusztai Ágostont kérte fel az emléktábla újbóli megalkotására. Ezt követően minden év november 11-én a lengyel szervezetek és a Lengyel Köztársaság Budapesti Nagykövetsége itt rója le kegyeletét Lengyelország nemzeti hőse előtt, és itt idézik fel a lengyel függetlenség kivívását.

Az Apór Vilmos téren sétálva mi is hajtsunk fejet e méltán dicsőített államférfi előtt, aki szívdobogásból országot teremtett!

Nyitrai Zoltán

mények között, mikor Lengyelország az első, 1772-es felosztását követően már 129 éve nem létezik független államalakulatként (az 1815-ös Bécsi Kongresszuson létrehozzák a Lengyel Királyságot, élén a lengyel királlyá koronázott orosz cárral). Miután a Menyegző utolsó jelenete után legördült a függöny, percekig néma csöndbe burkolózott a színház, majd hatalmas tapsvihar közepette megszületett Wyspiański és a Menyegző legendája, mely az Ausztria, Poroszország és Oroszország által feldarabolt lengyel nemzettudatot erősítette.

1901 márciusában azonban még egy csoda történt. A pétervári Csodatévő Miklós Elmegyógyintézetből megszökött a halálos ítélet árnyékából a börtönorvos által a "bolondokházába", megfigyelésre utalt Józef Pilsudski. Pilsudskit már életében legendák és csodák övezték. Tulajdonképpen egy véletlen következtében indult el a politikai karrierje. A III. Sándor cár ellen merényletet tervező társaságba tartozott a bátyja, Bronisław Pilsudski. A rendőrség lefűlelte az akciót és pechjére Józef, bár nem vett részt az összeesküvésben, öt év szibériai száműzetésre ítéltetett. Bátyja megúszta a halálbüntetést. Szahalin szigetére került, ahol az ajnu népek között végzett kutatásainak köszönhetően világhírű néprajztudós lett.

A szibériai száműzetésből visszatértek hátralévő életükben vagy nyugodt polgári életet éltek, vagy forradalmárokká váltak.

Spotkanie z polonią belgijską

W ramach projektu europejskiego „Grunvig - Uczenie się przez całe życie” przedstawiciele Stowarzyszenia św. Wojciecha wraz z rodakami z innych krajów wzięli udział w spotkaniach międzypolonijnych w Brukseli. Już w pierwszym dniu mogliśmy zobaczyć różne środowiska polonijne na gali będącej podsumowaniem konkursu na Polaka Roku w Belgii. Przyznano wyróżnienia w różnych kategoriach: kultury, działalności gospodarczej, społecznej, Nagrodę Polonii oraz Nagrodę Internautów. Uroczystą Galę zaszczyciła swoją obecnością żona

Prezydenta RP, pani Anna Komorowska. Mieliśmy okazję poznać tych Polaków,

którzy osiągnęli sukces w Belgii. Z jednej strony zintegrowali się w nowej ojczyźnie, zachowując jednocześnie polską tradycję, język i obyczaje.

Oprócz roboczych spotkań i warsztatów w grupach polonijnych z różnych krajów, mogliśmy spotkać się z dyrektorem prywatnej polskiej szkoły im. Jana Pawła II w Brukseli oraz z zarządem Polskiej Macierzy Szkolnej w Belgii. Stowarzyszenie to posiada swój własny ośrodek - Dom polski w Ardenach.

Nawiązaliśmy kontakty, myślimy o współpracy oraz wymianie doświadczeń między organizacjami polonijnymi.

Podczas wizyty w Brukseli mieliśmy okazję zapoznać się z belgijską kulturą, architekturą i kuchnią oraz obejrzeć obiekty Parlamentu Unii Europejskiej.

Monika Sagun Molnár

FILMFORGATÁS A MISKOLCI ZSARNAI PIACON

November 15-én, Andrzej Nowakowski rendező vezetésével hattagú lengyel dokumentumfilm-forgatócsoport érkezett Poznańból Miskolcra. A film témája az, hogy a fiatal főszereplő – Miłos Adamski, amúgy amatőr színész – végigjárja azokat a volt szocialista országokat – NDK, Csehszlovákia, Magyarország, Románia, Bulgária – ahová az 1970-80-as években nagy számban utaztak ki lengyelek, főleg kereskedelmi céllal. Keresi azokat az emberek, akik koruknál fogva emlékeznek még erre az időre, kikérdezi őket arról, hogyan ment ez akkoriban, illetve összehasonlítja a hallottakat a mostani helyzettel.

A 14 forgatási nappól szombaton és vasárnap voltak Miskolcon, és olyan emberekkel készítették felvételeket, akik ismerték az akkori helyszínt, a Zsarnai „nemzetközi” piac viszonyait, ahol az áruk gazdát cseréltek. Szántó István, az Észak-Magyarország megyei napilap főszerkesztő helyettese a téma szakértője, hiszen jó pár könyvet írt városunk XX. századi történelméről és több könyve is kiadás alatt van. Bárcziné Sowa Halina, a miskolci lengyel emlékhelyekről beszélt, többek között a Romek Strzałkowski emlékoszlop felállításának, majd felújításának történetét osztotta meg velük. Jómagam a főszereplő azon kérdésére próbáltam kielégítő választ adni – a mostani piacon sétálva – hogy, azokban az időkben milyen árucikkeket hoztak magukkal a lengyel „turisták”. Néha az itteni választékuk nagyobb volt a lengyel áruházi készleteknél. Ezt különösen 1981-85 között tapasztaltam meg, amikor kint tanultam Varsóban. Amit ott nem tudtam beszerezni, azt itt vásároltam meg tőlük, a nyári szüneteim alatt, a Zsarnain.

A forgatócsoport vasárnap továbbutazott Romániába. A film elkészülte 2015 márciusára várható, bemutatóját májusra tervezik. Sok sikert kívánunk hozzá!

Fekete Dénes

MIEJSCE PAMIĘCI ELŻBIETY ŁOKIETKÓWNY

20 listopada w III dzielnicy Budapesztu Samorząd Narodowości Polskiej w Óbuda-Békásmegyer i Kościół Reformacki w Óbudzie zaprosili na otwarcie miejsca upamiętniającego zamek Elżbiety Łokietkówny, oraz na okolicznościowy wykład archeologa i historyka sztuki, dyrektora Muzeum Króla Macieja w Wyszehradzie, Gergelya Buzása. Uroczystość rozpoczęło otwarcie tego miejsca, a dokonali go ambasador RP na Węgrzech Roman Kowalski (podczas swojego wystąpienia mówił o szacunku dla polsko-węgierskiej przyjaźni), Balázs Bús burmistrz Óbuda-Békásmegyer i Korinna Wesołowski przewodnicząca Samorządu Narodowości Polskiej Óbuda-Békásmegyer. Następnie odbyła się ceremonia poświęcenia, której dokonali: ks. Krzysztof Grzelak SChr., proboszcz Polskiej Parafii Personalnej na Węgrzech i László Csaholczy, miejscowy pastor reformacki. Całości asystowali członkowie Stowarzyszenia Rekonstrukcji Historycznego Legionu Polskiego.

(b. fot. A. Ijjas)

POŻEGNANIE ERNESTA NIŻAŁOWSKIEGO

12 listopada 2014 r. na peszteńskim cmentarzu komunalnym Rákospesztúr odbył się pogrzeb śp. Ernesta Niżałowskiego, blisko 100-letniego – najstarszego Polonusa z Kőbánya. W ostatniej ziemskiej drodze panu Ernestowi towarzyszyli przedstawiciele Ambasady RP w Budapeszcie z ambasadorem panem Romanem Kowalskim wraz z Małżonką, rzecznik narodowości polskiej w ZN Węgier dr Halina Csúcs Lászlóné, przewodnicząca Ogólnokrajowego Samorządu Polskiego na Węgrzech Ewa Rónay, prezesi dwóch ogólnokrajowych organizacji polonijnych: Monika Molnár (Stowarzyszenie Katolików Polskich p.w. św. Wojciecha) i Eugeniusz Korek (Polskie Stowarzyszenie Kulturalne im. J.Bema). Przybyli członkowie rodziny Zmarłego, przyjaciele i znajomi, a wartę honorową przy prochach kapitana Ernesta Niżałowskiego roztoczyli członkowie Stowarzyszenia Rekonstrukcji Historycznego Legionu Polskiego. Po uroczystości pożegnalnej w Domu Pogrzebowym, dwaj kapłani – pastor reformacki i proboszcz Polskiej Parafii Personalnej na Węgrzech ks. Krzysztof Grzelak SChr. poprowadzili kondukt żałobny do grobowca rodzinnego p. Niżałowskich, gdzie została złożona urna z prochami pana Ernesta. Następnie w Kościele Polskim na Kőbánya odbyła się msza za duszę Zmarłego.

(b. fot. M. Filó)

Karácsonyi ünnepség Sajószentpéteren

A sajószentpéteri Lengyel Önkormányzat november 14-én tartotta karácsonyi ünnepségét. A program 15 órakor a helyi római katolikus kápolnában szentmisével kezdődött, melyet Takács Alajos esperes-plébános celebrált. A megjelentek ezután átvonultak a Művelődési Házba, ahol Rémiás István a Lengyel Önkormányzat elnöke köszöntötte őket, majd bemutatta a 3 tagú új testületet. A továbbiakban Rémiás Nikolett a egy derenki prezentációt mutatott be, majd Bárcziné Sowa Halina, a könyv fordítója, a nehézségekre is kitérve, ismertette a nyáron kiadott Derenki szótár elkészítésének körülményeit.

Az elnök ezután karácsonyi ajándékként minden sajószentpéteri lengyel származásúnak, illetve pártoló tagnak átadott egy-egy példányt a szótárból, amit Halina dedikált nekik. A könyv egyik adatközlője, a 86 éves Gogolya Józsefné, Teri néni felelevenítette Derenken töltött gyermekkorát, majd elénekelt pár lengyel népdalt, amikre még ennyi év távlatából is emlékezett.

A program a továbbiakban vacsorával, baráti beszélgetéssel telt, majd a késő estebe nyúló zenés-táncos mulatsággal zárult.

A rendezvényen megjelentek a miskolci, a műcsenyi, az edelényi és a ládbesenői Lengyel Önkormányzatok képviselői is.

Fekete Dénes

PRZEWODNICZĄCA OSP SPOTKAŁA SIĘ Z ORGANIZACJAMI REKOMENDUJĄCYMI

21 listopada br. na zaproszenie przewodniczącej Ewy Rónay w siedzibie OSP odbyło się spotkanie przedstawicieli OSP z przesami organizacjami, które rekomendowały kandydatów na radnych do samorządu ogólnokrajowego. Spośród zaproszonych na spotkanie przybyli: Monika Molnár - prezes Stowarzyszenia Katolików Polskich p.w św. Wojciecha, Eugeniusz Korek i Hanna Biróné - prezes oraz z-ca z Polskiego Stowarzyszenia Kulturalnego im. J. Bema oraz Maria Felföldi - prezes Stowarzyszenia Polonia Nova.

Ewa Rónay przedstawiając zamierzenia oraz główne kierunki pracy OSP zwróciła się z propozycją ścisłej współpracy ze stowarzyszeniami, co zostało przyjęte z ogólnym zadowoleniem. Przykładem tego będzie zaplanowane na początek stycznia spotkanie, którego celem będzie sporządzenie kalendarza imprez na najbliższe półrocze, a następnie wspólne zorganizowanie Forum Polonii. Spotkanie było konstruktywne i przebiegało w miłej atmosferze. Obecni z radością przyjęli wiadomość o organizowaniu przez Samorząd Stołeczny oraz PSK im. J. Bema ogólnopolonijnego spotkania wigilijnego.

AZ OLŐ ELNÖKE TÁRGYALT A JELÖLTÁLLÍTÓ SZERVEZETEKSEL

November 21-én Rónay Ewa elnökasszony meghívására az OLŐ székházában találkoztak az országos nemzetiségi önkormányzat képviselőit jelölő szervezetek vezetői. A meghívottak közül a találkozón részt vettek: Molnár Monika – a Szent Adalbert Egyesület elnöke, Eugeniusz Korek – a Bem Egyesület elnöke, Biróné Hanna – a Bem Egyesület elnökhelyettese és Felföldi Maria, a Polonia Nova egyesület elnöke.

Rónay Ewa felvázolta az OLŐ működésére vonatkozó elképzeléseket és főbb irányvonalakat, egyúttal pedig szoros együttműködésre kérte fel a jelenlévő szervezeteket. Ennek jeleként a sort egy - a következő fél év eseménynaptárának az összeállítását

és egyeztetését célzó - januári megbeszélés nyitja, és a közösen megrendezendő Lengyel Fórum folytatja.

A találkozó baráti légkörben, konstruktív jelleggel zajlott. Az egybegyűltek örömmel vették tudomásul, hogy a Fővárosi Lengyel Önkormányzat és a Bem Egyesület idén összlengyel karácsonyt szervez.

(inf.OSP)

BUDAPEST: ZEBRAŁ SIĘ OSP

6 grudnia w Budapeszcie na pierwszym plenarnym posiedzeniu roboczym zebrał się Ogólnokrajowy Samorząd Polski (obecnych było 13 radnych), którzy między innymi obradowali w spr. dot. rezygnacji z funkcji radnej tego samorządu, dr Patrici Pászt, rezygnacji z funkcji rewizora OSP Urszuli Bayer. Samorząd zatwierdził zmiany do "Zasad działania OSP". Powołano trzy komisje samorządowe, a ich przewodniczącymi wybrano: Komisja Finansów - przewodnicząca Urszula Jura Bayerné, Komisja Kultury, Młodzieży i Sportu z przewodniczącą Ewą Modrzejewską oraz Komisja ds. Wyznań i Spraw Socjalnych pod przewodnictwem Elżbiety Cieślewicz - Molnár. Radni wysłuchali informacji dot. sytuacji finansowej OSP, a także sprawozdania finansowego za pierwszych 9 miesięcy br. Radzono też w spr. dot. honorariów radnych OSP, a także o kwocie przeznaczanej na dofinansowanie - wsparcie działalności organizacji polonijnych w 2015 r. oraz o zarysach programowych OSP na rok 2015. Kolejne plenarne posiedzenie OSP odbędzie się w lutym przyszłego roku. Przypomniano, że 17 stycznia w siedzibie OSP odbędzie się Forum Polonii zwołane przez ten samorząd we współpracy z PSK im. J.Bema na Węgrzech, SKP p.w. św. Wojciecha i SPP "Polonia Nova".

(b. fot. ZN)

BUDAPEST: ÜLÉSEZETT AZ OLŐ

Az Országos Lengyel Önkormányzat december 6-án Budapesten első testületi ülésére gyűlt össze. 13 képviselő jelent meg, akik többek között megvitatták az önkormányzat tanácsosi posztjáról lemondó Dr. Patrícia Pászt ügyét, illetve az OLŐ revizori tisztségéről lemondó Urszula Bayer ügyét. Az önkormányzat elfogadta az „OLŐ működési elve” módosítására vonatkozó javaslatokat. Három bizottságot hívtak létre, és megválasztották a vezetőiket: Pénzügyi Bizottság - Bayerné Jura Urszula Kulturális, Ifjúsági és Sport Bizottság - Ewa Modrzejewska; Vallásügyi és Szociális Bizottság - Cieślewicz-Molnár Elzbieta. A képviselők meghallgatták az OLŐ pénzügyi helyzetére vonatkozó beszámolót, illetve az idei első 9 hónap pénzügyi beszámolóját. Döntöttek az OLŐ képviselői javadalmazásának mértékéről illetve a polóniai szervezetek 2015. évi kiegészítő támogatásának a nagyságáról. Elfogadták az OLŐ 2015. évre vonatkozó programtervezetét. A követ-

kező testületi ülésre jövő év februárjában fog sor kerülni. Felelevenítették, hogy január 17-én az OLŐ székházában polóniai fórumot fognak tartani, amelyet az önkormányzat a magyarországi Bem J. LKE-vel, a Szent Adalbert LKE-vel és a Polonia Nova KKE-vel együttműködésben szervez.

(b. fot. ZN)

SPRAWOZDAWCZE ZEBRANIE OSP

6 grudnia w siedzibie OSP po zebraniu plenarnym samorządu, odbyło się publiczne doroczne zebranie sprawozdawcze z pracy Ogólnokrajowego Samorządu Polskiego na Węgrzech w 2014r. W zebraniu tym przede wszystkim uczestniczyli radni OSP i przedstawiciele polonijnej prasy. Zebranie nie spotkało się większym zainteresowaniem tutaj, w Polonii. Przewodnicząca OSP Ewa Rónay zapoznała zebranych z najważniejszymi zadaniami zrealizowanymi przez OSP w 2014r. Kierownik Urzędu uzupełnił sprawozdanie przewodniczącej o inf. dot. inwestycji prowadzonych przez OSP w mijającym roku, a także o wykorzystaniu środków przeznaczonych na kampanię wyborczą. Dyskusja dotyczyła m.in. pomysłów na usprawnienie pracy tego samorządu poprzez zwrócenie szczególnej uwagi na wydajność pracy radnych OSP i biura samorządu. Osoby zainteresowane informujemy, że szczegółowy protokół z zebrania znajduje się do wglądu w biurze OSP.

(red.)

AZ OLŐ KÖZGYŰLÉSI BESZÁMOLÓJA

December 6-án az OLŐ székházában plenáris ülésre gyűlt össze a képviselő-testület, egyúttal pedig – közmeghallgatás keretében – megtartották az OLŐ 2014. évi tevékenységéről szóló beszámolót. A gyűlésen főként a képviselő-testület tagjai és újságírók voltak jelen. Az esemény nem keltette fel az itt élő polónia érdeklődését. Az OLŐ elnöke, Rónay Ewa ismertette a megjelentekkel az önkormányzat által a 2014-es esztendőben elvégzett legfontosabb feladatokat. A Hivatal vezetője kiegészítette a beszámolót az OLŐ által idén saját hatáskörben végzett beruházásokról, illetve a választási kampányra fordítható összegek felhasználásáról is. Vita bontakozott ki többek között az önkormányzat működésének – különös tekintettel a képviselők és a Hivatal által végzett munka hatékonyságának – jobbítására vonatkozó ötletekkel kapcsolatban. Az érdeklődőket értesítjük, hogy az összefoglaló részletes jegyzőkönyvét a Hivatalban lehet megtekintésre átvenni.

(szerk.)

BUDAPEST XII. KERÜLETI - HEGYVIDÉK - LNÖ - KÖZMEGHALLGATÁS, TÖRTÉNELMI-IRODALMI EST

December 4-én, 16 órai kezdettel a XII. Kerületi LNÖ közmeghallgatást tartott. Nyitrai Zoltán, a helyi LNÖ elnöke beszámolt a választások után újonnan alakult önkormányzat eddigi rövid, azonban annál tartalmasabb tevékenységéről. Az alakulás adminisztratív követelményei és terhei mellett a helyi önkormányzat november 11-én megkoszorúzta a kerületben lévő Pilsudski-emlékművet, valamint részt vállalt a FLNÖ Függetlenség Napja rendezvényében. A november-decemberi időszakban négy közgyűlés megtartására került sor, melyeken elfogadásra került az önkormányzat szervezeti és működési szabályzata, a Hegyvidéki Önkormányzattal való megállapodás ratifikálása, valamint meghatározásra kerültek azok a jelentősebb események, melyeket az önkormányzat a 2015-2019-es időszakban kiemelt megemlékezésnek kezel. Három jelentős dátum és esemény köré épül az önkormányzat tevékenysége: március 14. – gróf Esterházy János születésnapja, július 15. – a grünwaldi csata évfordulója, november 11. – a Függetlenség Napja. Mivel március 14-e a szomszéd kerületben álló Bem József tábornok születésnapja is, így egy koszorúzással egybekötött felvonulásra, történelmi sétára kerül sor a Bem szobortól a Gesztenyés kertig, ahol Esterházy János szobra áll. Esterházy kettős, lengyel-magyar identitásának kapcsán a kerületi önkormányzat kiemelt témaként kezeli a két haza, két nyelv, két identitás jelenségét. A grünwaldi csata évfordulójának kapcsán egy történelmi-hadi felvonulásra kerül sor a Jagelló utcában, mellyel az önkor-

mányzat szeretné felhívni a figyelmet a grünwaldi csata jelentőségére valamint kiemelni a Jagelló-ház szerepét, mely a magyar történelmi emlékezésben kissé „mostoha gyermek”. November 11-e, a Függetlenség Napja kapcsán az önkormányzat feladatának tekinti az Apor Vilmos téren (korábban Pilsudski tér) található Pilsudski-emlékműről való gondoskodást és a hozzá kapcsolódó emlékezet ápolását, valamint a függetlenség napja alkalmából tartott rendezvényekbe való bekapcsolódást.

A közmeghallgatást követően lengyel nyelvű történelmi prezentációra került sor, melynek keretében Piętko Piotr (Piętko Veronika magyar nyelvű fordításának kíséretében), a helyi LNÖ képviselője, a hadiállapot bevezetésének évfordulója kapcsán ismertette az akkori lengyelországi helyzetet. Az előadás végén a helyi közönség hadiállapotot megélt tagjainak személyes beszámolója tette teljessé a képet és segített közel hozni a hadiállapot idejét. A jelen lévő Sutarski Konrád Budapesten élte meg a lengyelországi hadiállapot bevezetését, és felszólalásában bemutatta, hogy a magyar közönség miként fogadta az akkori helyzetet. Sutarski Konrád, költő, műfordító, polihisztor a hadiállapot bevezetésekor már a harmadik verseskötete kiadására készült. A lengyel cenzúra részben engedte forradalmi versei közlését, részben elutasította azokat. Az irodalmi est egy ilyen, a cenzúra által elutasított vers felolvasásával kezdődött. A kommunista diktatúra által ihletett verseket a civilizációs veszélyekkel foglalkozó versek követték, majd a külföldre szakadt egyén útkeresését és életérzéseit tolmácsoló versek zárták az estet.

(szerk.)

Nova wystawa w Muzeum WP

Informujemy, że w sali wystawienniczej Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii w Budapeszcie (X dzielnica ul. Állomás 10) od 6 grudnia br. do końca stycznia 2015 roku czynna jest wystawa fotograficzna przygotowana na podstawie albumów "Pamięć I" i "Pamięć II" w oprc. Grzegorza Łubczyka i Krzysztofa Duckiego. Tytuł wystawy: "Polscy uchodźcy na Węgrzech w czasie II wojny światowej".

(b.)

„Potrzeba wspólnego wysiłku i odwagi” -

rozmowa z nową przewodniczącą OSP

EWĄ RÓNAY

- Gratulujemy wyboru na przewodniczącą Ogólnokrajowego Samorządu Polskiego na Węgrzech. Co uważa Pani za najważniejsze w pracy przewodniczącej OSP? Jaki główny cel przyświecać będzie Pani działaniom?

- Moim zdaniem, aby działalność samorządu była efektywna, musimy pamiętać o najważniejszej zasadzie - zostaliśmy - cały samorząd - wybrani, aby działać na rzecz Polonii i w porozumieniu, we współpracy z nią. Radni obdarzeni zostali dużą dozą zaufania i mam nadzieję, że nie zawiedzimy naszych wyborców. Na poparcie tego wspomnę, że działalność naszą rozpoczęliśmy od spotkania z prezesami tych organizacji, które utworzyły listy kandydatów do OSP. Spotkanie uważam za udane. Co się zaś dotyczy roli przewodniczącej, to sądzę, że każdorazowy przewodniczący powinien znać Polonię, naszą narodowość oraz mieć doświadczenie w działalności polonijnej, to bardzo pomaga w pracy. Pragnę zwrócić uwagę na fakt, że przewodniczący nie działa sam. Aby odpowiednio działać, musi się to robić kolektywnie, inaczej nie ma sukcesów. Oczywiście rola przewodniczącego jest wiodąca, osoba pełniąca tę funkcję powinna nie bać się podejmowania decyzji, powinna być otwarta i przede wszystkim powinna pracować. Jak pisał Antoni Kepiński: „Zmiana nieznanego w znane, przyszłości w przeszłość, wymaga wysiłku i odwagi”.

- Jakie są plany Samorządu na nowy rok 2015?

- Odpowiem ogólnie, gdyż o szczegółach będziemy mogli rozmawiać po ustaleniu z radnymi OSP oraz z prezesami największych organizacji celów na najbliższy okres, a także zadań długoterminowych. Uważam, że powinniśmy współpracować, aby godnie reprezentować naszą narodowość zarówno tu, na Węgrzech, jak i w Polsce. Oczywiście zamierzam współpracować z naszym rzecznikiem narodowościowym, panią Haliną Csúcs oraz z naszą ambasadą. Pan ambasador Roman Kowalski bardzo wspomagał działalność samorządową, liczę na to, że dalej tak będzie. Niemniej ważną sprawą jest także utrzymanie i dalszy rozwój dotychczasowych naszych osiągnięć - mam tu na myśli w pierwszym rzędzie instytucje utworzone przez OSP poprzednich kadencji, a więc szkoła, muzeum, centrum kulturalne, media, pomoc organizacjom społecznym, klubom, a także wszystko to, co mieści się w hasle „Derenk”. Oczywiście poza tym wszystkim mam plany na kilka nowych przedsięwzięć, ale ich realizacja w dużej mierze zależeć będzie od sytuacji finansowej. Jednym zdaniem: celem jest zachowanie języka, tradycji oraz utrwalenie tożsamości narodowej.

Rewolucji żadnych wprowadzać nie będę, po prostu chciałabym

Środowisko polonijne zna Ewę Rónay doskonale - urodzona w Polsce, od roku 1979 mieszka na Węgrzech, od ponad 20 lat związana jest z polską samorządnością i organizacjami polonijnymi w tym kraju. Najpierw udzielała się czynnie w Polskim Stowarzyszeniu Kulturalnym im. J. Bema, gdzie m. in. pełniła funkcję sekretarza. Jako absolwentka rusycystyki i wykwalifikowany pedagog ze specjalizacją w zakresie kształcenia języka polskiego jako obcego jest pomysłodawczynią powstania Polskiej Szkoły na Węgrzech, którą przez 10 lat kierowała (na Węgrzech ukończyła także studia w dziedzinie administracji i zarządzania oświatą). W poprzednich kadencjach pełniła funkcję przewodniczącej Stołecznego Samorządu Polskiego, a także zastępcy przewodniczącego OSP.

kontynuować to, co robił poprzedni samorząd, gdyż działalność jego - pomimo pewnej krytyki ze strony niektórych środowisk polonijnych - uważam za udaną. Na najbliższym posiedzeniu OSP mam nadzieję, że uda się przegłosować nową komisję ds. wyznaniowych i socjalnych, do zadań której w następnym roku należeć będzie opracowanie sieci pomocy socjalnej dla osób chorych, starszych, żyjących w trudnej sytuacji materialnej. Liczę tu na pomoc pana konsula Andrzeja Kalinowskiego, który zna takie osoby. Sądzę, że w krótkim czasie będziemy mogli opracować odpowiednie formy stałej pomocy, ale o szczegółach jeszcze za wcześnie mówić. W przyszłym roku zmuszeni będziemy także przystąpić do remontu poddasza siedziby OSP, gdyż ostatnie deszcze sprawiły, że woda zaczęła przeciekać w kilku miejscach do pomieszczeń biurowych.

Poza tym pamiętać musimy, że w 2015 roku Dzień Przyjaźni Polsko-Węgierskiej obchodzony będzie w Katowicach - nota bene moim rodzinnym mieście. Chciałabym, aby węgierska Polonia wzięła udział w tej uroczystości.

- Jakie są według Pani najważniejsze wyzwania, przed którymi stoi węgierska Polonia i Pani, jako jej główna przedstawicielka?

- Kadencja OSP trwa obecnie pięć lat. Trudno w tej chwili mówić na temat wyzwań. Wcześniej przedstawiłam w dużym zarysie plany i zadania OSP. Zwykle to życie stawia przed nami wyzwania. Jakie one będą w okresie najbliższych pięciu lat - zobaczymy. Jedno musimy wziąć pod uwagę - zmienia się struktura węgierskiej Polonii. Zresztą jest to tendencja ogólnoswiatowa. Na Węgrzech nie mamy do czynienia ze zjawiskiem wielotysięcznego napływu młodych Polaków - co obserwujemy w krajach zachodnich - ale i tu zauważamy, że Polacy, którzy osiedlili się na Węgrzech w ostatnich latach, mają inne pojęcie pracy społecznej, inne są ich oczekiwania względem organizacji polonijnych. Z drugiej strony odchodzą z czynnej pracy polonijnej starsi, doświadczeni działacze, mamy dużo osób starszych, którymi należy się zaopiekować, podobnie otoczyć opieką musimy - chociaż w inny sposób - dzieci i młodzież. Z tego wynika jasno, że my, działacze polonijni, musimy wypracować takie formy działania, by nie zapominać o starszych, nie utracić młodych Polaków i odpowiednio wychować dzieci i młodzież, aby nie nastąpiła asymilacja, a wręcz przeciwnie - żyjąc na Węgrzech powinniśmy pozostawać Polakami. I jeszcze jedna sprawa: sądzę, że działalność OSP w pewnym stopniu powinna być także skierowana w stronę Węgrów. Powinniśmy pokazać pozytywne strony istnienia samorządów narodowościowych. Często mówi się i pisze o narodowościach w kontekście etnobiznesu, a przecież to tylko margines. Działalność samorządów jest bardzo pozytywna.

- Co uważa Pani za swój największy sukces podczas Pani ponad dwudziestoletniej działalności polonijnej?

- Na to pytanie odpowiem krótko – utworzenie i umocnienie szkoły. Niezależnie od tego, że teraz pełniąc funkcję przewodniczącej OSP będę musiała ze szkoły odejść, to i tak sprawy edukacji dzieci i młodzieży pozostaną najbliższe mojemu sercu. Szkołę traktuję jak własne dziecko, które kocham, ale na tyle jest już dorosłe i jego sytuacja jest ustabilizowana, że można mu pozwolić żyć własnym życiem – chociaż zawsze będę go doglądać matczynym okiem.

- Co dla Pani osobiście oznacza przyjaźń między Polakami i Węgrami? W jaki sposób można ją w dzisiejszych, niełatwych przecież czasach kultywować i umacniać?

- Przyjaźń między Polakami i Węgrami dzielę na tę oficjalną, odświętną, której wyrazem jest Dzień Przyjaźni Polsko-Węgierskiej, kluby, stowarzyszenia polsko-węgierskie w Polsce i na Węgrzech, miasta partnerskie, wspólne konferencje, składanie wieńców, kontakty na szczeblu państwowym, a z drugiej strony jest ta codzienna życzliwość Węgrów do Polaków tu, na Węgrzech i odwrotnie - w Polsce. Ta codzienna przyjaźń wyraża się w uśmiechu na twarzy Węgrów na wiadomość, że jestem Polką, to także sympatia wyrażana wspomnieniami z pobytu w Polsce, znajomością polskiej historii, muzyki, literatury itp. Jest to bardzo miłe, a doświadczam tego na codzień!

Jeśli przyjaźń ta przetrwała koleje często ciężkich losów obu narodów, to mam nadzieję, że dalej tak pozostanie. Co nie oznacza, że nie powinniśmy o nią dbać i troszczyć się, tak jak o każdą przyjaźń. Jak to robić? Na to nie mam gotowej recepty, gdyż zależy to od polityków, ale także i od nas samych, no i oczywiście, a może przede wszystkim od wychowywania młodego pokolenia zarówno naszych dzieci urodzonych na Węgrzech, ale także młodych Węgrów. Praca powinna przebiegać dwutorowo: z jednej strony przekazywanie informacji o wspólnej historii, pomocy okazywanej sobie nawzajem w trudnych sytuacjach, a z drugiej strony promocja Polski w jak najszerzym pojęciu.

- Zbliżają się Święta. Jakie potrawy – polskie i węgierskie – zagospozą na Pani wigilijnym stole, jako widomy znak polsko-węgierskiej przyjaźni?

- Święta Bożego Narodzenia najchętniej spędzam w Polsce, ale w tym roku ze względu na to, że mam dziewięćmiesięcznego wnuka, rodzina nasza pozostanie na Węgrzech, więc w znacznym stopniu ja będę musiała zająć się organizacją Świąt od strony kulinarnej. Rodzina i znajomi twierdzą, że dobrze gotuję, ja jednak bardzo nie lubię tej całej kuchennej krzątaniny. Ale jak Święta, to Święta. Na stole przykrytym białym obrusem musi być opłatek, a potrawy... polskie: barszcz z uszkami, kapusta z grzybami, smażony karp, ale także węgierska zupa rybna (bo zięć Węgier), musi być także akcent śląski, czyli przepyszne makówki (proszę nie mylić z makowcami!).

Skoro już o świętach mowa, to proszę pozwolić, że skorzystam z okazji i złożę wszystkim czytelnikom życzenia spokojnych Świąt przepełnionych radością przebywania z najbliższymi, cieszenia się z bycia razem wśród zapachu choinki, pierników i przy dźwiękach polskich koled. Zaś w nadchodzącym Nowym Roku życzę wszelkiej pomyślności, zdrowia i spełnienia marzeń!

- Dziękujemy za rozmowę i życzymy w nowym roku samych sukcesów w życiu zawodowym i osobistym.

A polonia jól ismeri Rónay Ewát. Lengyelországban született, 1979 óta lakik Magyarországon. Több, mint húsz éve vesz részt a lengyel önkormányzatok és a polóniai szervezetek tevékenységében Magyarországon. Eleinte a Bem J. LKE munkájába kapcsolódott be, ahol korábban - többek között - titkári feladatokat is ellátott. Diplomás pedagógus. Ruszisztikát végzett és képesítése van rá, hogy idegen nyelvként taníthassa a lengyel nyelvet. A magyarországi lengyel iskolai koncepció ötletgazdája, illetve 10 éven át az iskola igazgatója is (Magyarországon oktatásszervezési és adminisztrációs irányú végzettséget is szerzett). Az előző választási ciklusokban a Fővárosi Lengyel Önkormányzat elnöki illetve az OLÖ elnökhelyettesi tisztségét is betöltötte.

"A KÖZÖS ERŐFESZÍTÉS ÉS A BÁTOR FELLÉPÉS IGÉNYE"

- interjú az OLÖ elnökével, Rónay Ewával

- Gratulálunk hozzá, hogy az Országos Lengyel Önkormányzat elnökévé választották. Az OLÖ elnökeként mit tart a legfontosabb tennivalójának? Milyen fő cél fogja vezérelni a ténykedését?

- Véleményem szerint a hatékony munkavégzés érdekében szem előtt kell tartanunk a legfontosabb szempontot: mindannyiunkat - önkormányzati tisztségviselőket - választással hatalmaztak fel rá, hogy a Polónia érdekében, vele egyetértésben és vele való együttműködésben végezzük a munkánkat. Képviselőkként nagyfokú bizalmat szavaztak meg nekünk és remélem, nem fogunk csalódást okozni. Szavaimat alátámasztandó emlékeztetnék rá, hogy tevékenységünk első lépéseként azon szervezetek vezetőivel találkoztunk, amelyek jelölési listákat tudtak állítani az OLÖ választásokra. A találkozó szerintem igen jól sikerült. Ami az elnök szerepét illeti, úgy gondolom, hogy a mindenkor elnöknek jól kell ismernie saját nemzetiségünket, a polóniát, illetve célszerű, ha aktivista tapasztalattal is rendelkezik a polóniai munkát illetően - ez igen nagy segítséget tud jelenteni munkavégzés közben. Szeretném felhívni a figyelmet a tény jelentőségére, hogy az elnök nem egyedül, önmagában dolgozik. A megfelelő működés zálogaként csapatmunkában kell dolgozni, máskülönben elmaradnak az eredmények. Természetesen az elnök az, aki vezető szerepet tölt be ennek során, akinek nem kellene félnie döntéseket hozni, aki nyitottságot kell tanúsítson, és aki mindenképp előtt fáradhatatlanul kell végezze a munkáját. Antoni Kępiński szavaival szólva: "A jól ismertnek ismeretlenre, a múltnak jövőre történő cserélése erőfeszítést és bátorságot igényel."

- Milyen tervei vannak az Önkormányzatnak 2015-re?

- Általánosságban válaszolok, hiszen a részletekről azt követően beszélhetünk majd, hogy az OLÖ képviselőivel illetve a legnagyobb polóniai szervezetek vezetőivel sikerült megállapodni a rövid- és hosszútávú célokban. Úgy gondolom, törekednünk kell az együttműködésre, hogy hitelesen lehessen képviselni a nemzetiségünket Magyarországon és Lengyelországban egyaránt. Természetesen együtt kívánok működni nemzeti színpadunkkal, Csúcs Halinával, illetve a nagykövetséggel is. Roman Kowalski nagykövet úr igen támogatja az önkormányzati működést, arra számítok, hogy ez továbbra is így marad. Nem kevésbé fontos az

eddig eredményeink megőrzése és továbbfejlesztése - itt elsősorban az OLÖ által korábban létrehozott intézményekre gondoltok, tehát az iskolára, a múzeumra, a közművelődési központra, a médiára, a társadalmi szervezeteknek és kluboknak biztosított támogatásra, illetve mindarra, amit "Derenk" hívószava megidéz. Természetesen mindezeket túl vannak terveim néhány új projektre vonatkozóan, de ezek megvalósítása nagymértékben függ az anyagi lehetőségektől. Egyszóval: a nemzeti nyelv, hagyomány és öntudat megőrzése, ápolása a cél.

Semmilyen forradalmi változtatást nem tervezek bevezetni, csupán folytatni szeretném azt, amit az előző önkormányzat megkezdett, mert a tevékenységét - egyes polóniai közegekből származó bizonyos bírálatok ellenére - sikeresnek tartom. Remélem, hogy az OLÖ soron következő ülésén sikerül megválasztani az új vallásügyi és szociális bizottságot, amelynek jövőre a feladatai közé fog tartozni a nehéz anyagi körülmények között élő beteg, idős személyek megsegítését célzó szociális háló kidolgozása. Ezen a téren Andrzej Kalinowski konzul segítségére is számítok, aki ismer ilyen személyeket. Úgy gondolom, hogy rövid időn belül ki tudjuk alakítani a folyamatos segítségnyújtás megfelelő formáit, de a részletekről még túl korai lenne beszélni. A jövő évben kénytelenek leszünk nekilátni az OLÖ székház tetőszerkezete felújításának, mert a legutóbbi esőzések eredményeképpen a víz néhány helyen szivárogni kezdett az irodahelyiségekbe.

A fentiekben túl arra is oda kell figyelni, hogy 2015-ben a Lengyel-Magyar Barátság Napját Katowicében - nota bene a szülővárosomban - fogják ünnepelni. Szeretném, hogy a magyarországi polónia is részt vegyen ezen.

- Meglátása szerint melyek a magyarországi polónia előtt tornyosuló legfőbb kihívások? Miként látja ezt a legfőbb tisztség viselőjeként?

Az OLÖ megbízatása jelenleg öt évre szól. Nehéz ebben a pillanatban a kihívásokról beszélni. Az imént nagy általánosságban felvázoltam az OLÖ terveit és feladatait. Kihívások elé általában az élet állít minket. Mit tartogat számunkra az elkövetkező öt év? Meglátjuk. Egy valamit azonban figyelembe kell venni - szerkezetében változik a magyarországi lengyel társadalom. Ennek tendenciája ráadásul a világon mindenhol megfigyelhető. Magyarországon ugyan nem kell küszködnünk a fiatal lengyelek több ezres tömege által gyakorolt befolyás hatásaival - amit nyugaton láthatunk -, de itt is érzékelti lehet: az utóbbi években Magyarországon letelepedett lengyeleknek más fogalmaik vannak a társadalom érdekében végzett munkáról, más elvárásokat támasztanak a polóniai szervezetekkel szemben. Ugyanakkor pedig az idősebb, tapasztalt aktivisták távoznak a polóniai javára végzett tevékenységükből. Számosan akadnak idős személyek, akikről gondoskodnunk kellene. Hasonlóképpen - habár más módon - a gyerekekkel és a fiatalokkal való törődésről sem feledkezhetünk meg. Ebből kitűnik, hogy nekünk, polóniai aktivistáknak kell kidolgoznunk a cselekvés megfelelő formáit, hogy sem ne feledkezzünk meg az idősebbekről, sem ne veszítsük el a fiatal lengyeleket (vagyis megfelelően neveljük a gyerekeket és fiatalokat, hogy ne következzen be az asszimiláció, hanem éppen ellenkezőleg, Magyarországon élve képesek legyünk megmaradni lengyeleknek). És még egy ügy: úgy vélem, hogy az OLÖ tevékenysége bizonyos fókig a magyarokat is kell célozza. Meg kellene mutatnunk a nemzetiségi önkormányzatok létezésének fontosságát, előnyeit. Gyakran szokás az etnóbiznisszel összefüggésben emlegetni a nemzetiségeket, pedig ez csak mellékes jelenség. Összességében az önkormányzatok működése nagyon pozitívnak tekinthető.

- Elnök Asszony mit tart saját legnagyobb személyes sikerének húsz évet meghaladó polóniai tevékenysége során?

- Erre a kérdésre röviden tudok válaszolni - az iskola megalapítása és fejlesztése. Függetlenül attól, hogy most az OLÖ elnöki tisztét

betöltve ott kell hagynom az iskolát, a gyerekek és a fiatalság oktatásának ügye továbbra is a legközelebb áll a szívemhez. Az iskolára úgy tekintek, mint saját gyermekemre, akit szeretek ugyan, de aki annyira már felnőtté vált, a körülményei olyannyira megnyugtatóak lettek, hogy már meg lehet neki engedni, hogy elkezdje élni saját, önálló életét - habár mindig is anyai szemmel fogok rá nézni.

- Elnök Asszony számára személyesen mit jelent a lengyelek és magyarok közötti barátság? Mi módon lehet ezt napjainkban - ebben a cseppet sem könnyű időszakban - ápolni és erősíteni?

-Számomra a magyar-lengyel barátság egyrészt a barátság hivatalos vagy ünnepi jellegű formában történő kifejezésre juttatását jelenti. Jó példa erre a Lengyel-Magyar Barátság Napja, a lengyel-magyar klubok és egyesületek léte Lengyelországban és Magyarországon egyaránt, a partneri kapcsolatokat ápoló városok, a közös konferenciák, a koszorúzások, az állami szintű kapcsolatok. Másfelől a barátság a hétköznapi szintjén is megnyilvánul magyarok és lengyelek között itt, Magyarországon, és fordítva, Lengyelországban is. A barátságnak ezek a megnyilvánulásai érhetően tetten például a magyarok arcán felragyogó mosolyban, amikor megtudják, hogy lengyel vagyok, vagy amikor felidézik lengyelországi utazásaik emlékeit, a lengyel történelemre, zenére, irodalomra vonatkozó ismereteiket, stb. Ez nagyon szívmengető, és mindez nap mint nap tapasztalom!

Ha ez a barátság hozzásegített mindkét nemzet gyakorta nehéz sorsának az átvészeléséhez, akkor remélem, hogy ez a továbbiakban is így marad. Ami nem jelenti azt, hogy - miként minden barátság esetében - nem kellene róla gondoskodnunk és nem kellene tovább törődnünk vele. Miként tegyük ezt? Erre nincsen kész receptem, hiszen ez a politikusoktól is függ, de rajtunk is múlik, és - természetesen, sőt, talán mindenekelőtt - az új nemzedék (a mi Magyarországon született gyermekeink és a fiatal magyarok) neveltetésének a függvénye is. A munkának két irányból kellene nekilátni: egyrészt átadni az információkat a közös történelmünkről, az egymásnak nehéz helyzetekben kölcsönösen nyújtott segítségről, másfelől Lengyelországot is népszerűsíteni szükséges a lehető legszélesebben vett értelemben.

-Közelegnek az ünnepek. Milyen - lengyel és magyar - ételek lesznek elnök asszony karácsonyi asztalán, mint a magyar-lengyel barátság látható megnyilvánulásai?

A karácsonyt legszívesebben Lengyelországban töltöm, de ebben az évben - arra való tekintettel, hogy van egy kilenc hónapos unokám - a családommal együtt Magyarországon maradok, így tehát leginkább rám hárul majd a karácsonyi ünnep kulináris oldalának megszervezése és kivitelezése. A család és az ismerősök állítják, hogy jól főzök, én mégsem kedvelem ezt a konyhai ténykedést. De az ünnep az ünnep! A fehér terítővel letakart asztalon ott kell legyen a szentelt ostya, és ott kell sorakozzanak a lengyel ételek: céklaleves barátfülével, gombás káposzta, sült ponty, de lesz rajta magyar halászlé is (a vejem magyar), az ízes sláski tájszólást pedig a makówka fogja megadni (kéretik nem összekeverni a mákos bejglivel!).

Ha már az ünnepekről esett szó, engedjék meg nekem, hogy megragadjam az alkalmat, és minden olvasónak áldott, békés karácsonyi ünnepeket kívánjak, hogy boldogan tölthessék az időt szeretteik körében, örülhessenek az együttlétnek a fenyőfa és a mézeskalács illatában, a lengyel kolendák hallgatása közben. A rövidesen beköszönő új évben pedig mindenkinek sikereket, jó egészséget kívánok és azt, hogy a vágyaik beteljesülhessenek!

- Köszönjük a beszélgetést, és az új évben sikereket kívánunk hivatali - és a magánéletéhez egyaránt.

A Lengyel Köztársaság Tiszti Keresztje kitüntetésben részesült Dr. Szuromi Szabolcs, a Pázmány Péter Katolikus egyetem rektora

A Lengyel Köztársaság elnöke, Bronisław Komorowski a lengyel-magyar kapcsolatok mélyítéséért, valamint a lengyel kultúra támogatásáért tett elévülhetetlen érdemeiért a Lengyel Köztársaság Tiszti Keresztje kitüntetésben részesítette Dr. Szuromi Szabolcsot, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem rektorát. A kitüntést Bronisław Komorowski nevében Roman Kowalski, a Lengyel Köztársaság budapesti nagykövete ünnepélyes keretek között november 24-én, a nagykövetségen adta át a díjazottnak.

A díjátadási ünnepséget jelenlétükkel megtisztelték a magyar kormány képviselői, közöttük a Külügyminisztérium, valamint az Emberi Erőforrások Minisztériumának munkatársai, az Apostoli Szentsek Magyarországi Nunciaturájának első titkára, a Magyar Katolikus Egyház képviselői, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem tanárai, a magyarországi lengyel nemzetiség képviselői, továbbá a kitüntetett családtagjai.

Roman Kowalski köszöntő szavai után a díjazott életútját Katarzyna Sitko, a budapesti Lengyel Intézet igazgatója ismertette, amelyben elhangzott, hogy „(...) Dr. Szuromi Szabolcs római

katolikus pap, teológus, egyetemi tanár, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem rektora. Személyes munkájának köszönhetően maradhatott fenn és bővíthetett tovább a Lengyel nyelv és irodalom szak a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen. 2013 elején, amikor a szak további sorsa forgott kockán, határozottan állást foglalt amellett érvelve, hogy a lengyel szak fontos részét képezi az egyetemnek. Nemcsak megakadályozta a szak számára kedvezőtlen döntés megvalósítását, hanem további lépéseket tett helyzetének megerősítése érdekében.

Erőfeszítéseinek köszönhető továbbá, hogy a Pázmány Péter Katolikus Egyetem 2013-ban díszdoktori címmel tüntette ki Krzysztof Zanussit.

Ugyancsak abban az évben a Lengyel Köztársaság budapesti Nagykövetségével közösen segítette a párkányi csata 330. évfordulója alkalmából megrendezett konferencia és találkozó megvalósításában is, amelyen végül több mint száz ember vett részt, közöttük a Pázmány Péter Katolikus Egyetem diákjai, polonisták és történészek.

A rektor úr korábban is jelentős mértékben támogatta a lengyel történelemmel és a lengyel-magyar kapcsolatokkal foglalkozó témákat. Tevékenyen együttműködik a lengyelországi egyetemekkel, közös tudományos-

és diák-projektjeik sikerrel valósulnak meg...”

A kitüntetés átvételét követően Dr. Szuromi Szabolcs beszédében köszönetet mondott a Lengyel Köztársaságnak az állami elismerésért és megerősítette a katolikus egyetem elkötelezettségét a lengyel nyelv, irodalom és történelem ápolása mellett. Továbbá vázolta, hogy az elmúlt néhány hónapban milyen nemzetközi vezetői lépések történtek a szak megerősítése érdekében.

Sárközi Edit

Wieści polonijne

9 listopada w Puławsku odbyło się coroczne spotkanie członków europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych. Polonia węgierska reprezentowana była przez Monikę Molnár i Ewę Rónay.

Na spotkaniu przedstawiono sprawozdanie z rocznej pracy sekretariatu oraz poszczególnych komisji. Następnie obecni zajęli się oceną obecnego systemu finansowania Polonii oraz zasad podziału budżetu na 2015 rok. W podsumowaniu postanowiono wystosować list do MSZ, w którym członkowie EUWP wyrażają swoje niezadowolone ze sposobu przyznawania dotacji, zwracając uwagę na fakt, że jesteśmy Polonią i Polakami żyjącymi poza granicami kraju, a nie diasporą i z terminem tym, wprowadzanym przez MSZ nie zgadzamy się, jak również wyrażają swoje poparcie dla Stowa-

rzyszenia „Wspólnota Polska”, która od lat działa na rzecz Polonii i Polaków na całym świecie.

Następnego dnia w Senacie odbyła się konferencja „Polonia dla Polski w demokratycznym 25-leciu”, której organizatorem była EUWP.

Obraz Polonii w oczach Polaków zamieszkających w kraju częstokroć postrzegany jest przez pryzmat dotacji, które Polonia otrzymuje w różnoraki sposób z kraju, z pieniędzy polskiego podatnika. Celem konferencji było pokazanie, w jaki sposób Polonia wspiera polską gospodarkę, inwestycje, organizuje akcje charytatywne, wspiera szpitale, szkoły, domy dziecka, organizuje zbiórki pieniędzy.

Obecnie poza granicami Polski przebywa ok. 20 mln Polaków, przebywają oni tam na stałe bądź okresowo. Jest to ogromna rzesza ludzi, którzy swoją pracą i działaniami nie

tylko promują Polskę, ale poza wymienionymi wcześniej formami pomocy, wspierają finansowo swoje rodziny w kraju. Koleżanki i koledzy z USA, Kanady, Wielkiej Brytanii, Niemiec, Szwecji przedstawili w cyfrach w jakich latach i na jaki cel ile pieniędzy przekazała Polonia do Polski.

Finanse to jedna sprawa, ale poza tym podkreślano, że Polonia pomagała Polsce w najtrudniejszych momentach dziejowych. To Polonia podtrzymywała nadzieję polskiego narodu na lepsze życie w trudnych czasach komunizmu, Polonia odegrała wielką rolę w poparciu przyjęcia Polski do NATO, wspomagała ruch „Solidarności”. Przykładów pomocy można przytaczać bardzo, bardzo wiele. Moim zdaniem konferencja była bardzo ciekawa, wniosła wiele nowych ważnych informacji, szkoda tylko, że nie wszyscy Polonusi i Polacy mogą zapoznać się z tymi materiałami.

Ewa Rónay

MISTERIUM PAPIERU

W pierwszą niedzielę Adwentu 30 listopada mieliśmy przyjemność gościć panią Irenę Żgudę z Lanckorony, która udekorowała nasz Dom Polski w Budapeszcie pięknymi artystycznymi wycinankami, których jednym z głównych motywów były anioły. Z delikatnej materii papieru wyłania się świat pełen harmonii i spokoju. Autorka łączy symbolikę mizracha z symbolami chrześcijańskimi wplatając w nie charakterystyczne elementy rodzimego krajobrazu i osobiste przemyślenia. Piękno miejsca, w którym mieszka inspiruje urokiem krajobrazu, historią i niepowtarzalną drewnianą architekturą. Przygodę z wycinanką zaczęła w 2000 roku od fascynacji wycinanką żydowską, a szczególnie mizrachem żydowskim. Wycinanka żydowska różni się od wycinanek innych narodów tym, że jest ściśle związana z religią.

Wycinankę mogli wykonywać tylko mężczyźni, ponieważ w kulturze żydowskiej kobietom nie wolno było zajmować się sztuką. Wycinano je najczęściej szewskim nożem, jako że był bardzo ostry. Materiałem był najpierw pergamin, później biały papier. Składano go na pół na desce i wycinano wzdłuż zaznaczonego wzoru.

Mizrach zawieszano w ubogich domach na ścianie wschodniej (samo słowo mizrach oznacza wschód), w stronę Jerozolimy, aby wiedzieć, w którą stronę należy zwrócić się odmawiając codzienną modlitwę.

Mizrachy zawsze zawierały co najmniej jeden z trzech następujących elementów, umieszczony centralnie: menorę, Gwiazdę Dawida, tablice Mojżeszowe. Wycinanka, jako technika graficzna, rządzi się pewnymi prawami; dwa podstawowe, których trzeba przestrzegać w fazie projektowania, to takie prowadzenie linii, aby wszystko było połączone, a jednocześnie aby wycinanka nie zatraciła samej treści. Czytelność wycinanki łączy się z umiejętnością posługiwania się liniami o różnej grubości. Wycinając, należy zacząć od najdrobniejszych elementów, wycinanie w pierwszym rzędzie dużych powierzchni powoduje, że wycinanka „rozchodzi się” i przy dużej ilości drobnych oczek praktycznie jest niemożliwa do ukończenia.

Małgorzata Soboltyński, fot. B. Pál

„Nadzieja w beznadziejności”

W dniu 23 listopada 2014 r. w Domu Polskim Stowarzyszenie Katolików Polskich pw. św. Wojciecha oraz Towarzystwo Mártona Árona zorganizowało prezentację materiałów z konferencji historycznej, która odbyła się w 2013 r. w Ambasadzie RP w Budapeszcie, a której pełny tytuł brzmiał „Nadzieja w czasach beznadziei. Pasterze Kościoła w okresie dyktatury w Europie Środkowowschodniej”. Pokłosiem tej konferencji było wydanie publikacji historycznej, zawierającej prezentowane podczas spotkania w Ambasadzie RP referaty, pt. „Nadzieja w beznadziejności”.

Uczestnicy spotkania w Domu Polskim starali się przedstawić najwybitniejsze duchowne postacie Kościoła katolickiego w Polsce, na Węgrzech oraz w Siedmiogrodzie w okresie komunizmu.

Słowo wstępne wygłosił sekretarz Nuncjatury Apostolskiej na Węgrzech ks. Grzegorz Bielaszka, postać prymasa

Polski kard. Stefana Wyszyńskiego przybliżył nam o. Andrzej Kostecki OP, kardynała Karola Wojtyłę – późniejszego papieża św. Jana Pawła II, o. Michał Lipiński CM. Postacie prymasa Węgier kard. J. Mindszenty, oraz biskupa Siedmiogrodu Mártona Árona przedstawił nam prezes Towarzystwa Mártona Árona - Károly Soós. Całe spotkanie modumował István Zombori – dyrektor Redakcji Węgierskiej Encyklopedii Historii Kościoła.

Wszystkie cztery wybitne osobowości duchowne cechowała niezłomna postawa. Ich działalność w tych trudnych czasach wpłynęła na kształtowanie się świadomości patriotycznej i społecznej nie tylko Polaków i Węgrów, ale całego Kościoła w Europie Środkowo-wschodniej i na jego rolę, jaką odegrał w procesach zmian politycznych i społecznych w naszym regionie. Ich postawa dawała ludziom nadzieję na lepsze jutro, a kościoły były często jedyną przestrzenią wolności. W tym roku świętujemy 25-lecie zmian, jakie zaszły w tej części Europy. Rosną nowe pokolenia, które nie pamiętają tamtych czasów smutnej czerwonej beznadziejności, dla których wolność jest czymś naturalnym. Naszym zadaniem, zadaniem pokolenia, które te czasy pamięta, jest okazywanie wdzięczności i pamięć o tych, którzy w tych trudnych czasach komunistycznych byli jedynym znakiem na lepsze jutro i przyczynili się w wymiarze lokalnym do „przekroczenia progu nadziei”.

Małgorzata Soboltyński, fot. B. Pál

Reményeink voltak a reménytelenségben

„Remény a reménytelenségben. Főpásztorok a kelet-közép-európai diktatúrákban.” Ezzel a címmel jelent meg konferenciakötet, amelynek bemutatójára november 23-án került sor a kőbányai Lengyel Házban. Az esemény a Márton Áron Társaság és a MLK Szent Adalbert Egyesületének jóvoltából jött létre. A termet megtöltötték az érdeklődők és a meghívottak. Bevezetőt mondott Roman Kowalski, Lengyelország rendkívüli és meghatalmazott nagykövete.

A másodikként felszólaló Grzegorz Piotr Bielaszka, a nunciatúra titkára kifejtette, hogy fontos hálát adnunk azért, mert Stefan Wyszyński mindenkinek reményt adott a kommunizmus-éraiban, amikor a katolikus egyház volt a szabadság és a remény egyetlen sugara.

Andrzej Kostecki atya Wyszyńskiről szólva azt a pillanatot emelte ki, amikor megegyezésre került sor a lengyel egyház és a kommunista hatalom között, s hogy ezért az Ezredév Prímását számos kritika érte. Kiemelte Wyszyński főpásztori szerepét, s hogy minden nehézség ellenére is elvégezte a munkáját.

Michał Lipiński atya II. János Pál életéből idézett fel fontos pillanatokat, valamint azt a jó néhány eseményt, amikor a leendő pápa hitét és reményét próbára tette a sors.

Soós Károly, a Márton Áron Társaság elnöke arról beszélt, hogy mind a négy főpásztor – Mindszenty József, Márton Áron, Karol Wojtyła és Stefan Wyszyński – kortársak voltak, és milýen utat jártak be. Felelevenítette Márton Áron életútját, aki a XX. század legnagyobb magyar püspöke és egyben akkoriban Románia legmegfigyeltőbb személyisége volt.

Zombori István, a Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség igazgatója zárta a konferenciát. Felidézte a tavaly szeptemberi konferenciát, amelynek anyagából a könyv készült. Megköszönte és kiemelte Roman Kowalski támogatását a kötet megszületéséhez, majd érdekességgéppen néhány másik, hamarosan megjelenő könyvre hívta fel a hallgatóság figyelmét.

Ijjas Anna

CO BYŁO?

- W dniu 1 listopada na polskiej kwaterze cmentarza Rákóskeresztúr w Budapeszcie odbyła się polska msza święta.
- W dniu 7 listopada w PSK im. J. Bema na Węgrzech odbył się wieczór literacki z Sándorem Benczezem.
- W dniu 8 listopada SNP w Szolnoku w siedzibie samorządu odbyło się spotkanie z okazji święta Niepodległości Polski.
- W dniu 9 listopada w Kościele Polskim w Budapeszcie sprawowano mszę świętą w intencji ojczyzny.
- W dniu 11 listopada w święto Niepodległości Polski Polskie Stowarzyszenie Kulturalne im. J. Bema przy współudziale SNP XII dzielnicy zorganizowało uroczystość składania wieńców przy tablicy Marszałka Józefa Piłsudskiego.
- W dniu 16 listopada Stołeczny Samorząd Polski przy współpracy z SNP V, VIII i XII dzielnicy Budapesztu z udziałem krakowskiego kabaretu „Loch Camelot” zorganizował spotkanie z okazji Święta Niepodległości Polski.
- W dniu 19 listopada w siedzibie Polskiego Stowarzyszenia Kulturalnego im. J. Bema w Budapeszcie odbyły się kolejne nadzwyczajne lekcje polsko-węgierskiej historii, które wspólnie ze znanymi historykami prowadził znany Polonofil, dziennikarz i były dyplomata, Attila Szalai. Bemowskie lekcje historii to jeden z elementów projektu poświęconego zmianom ustrojowym w Polsce i na Węgrzech.
- W dniu 20 listopada SNP III dzielnicy Budapesztu wraz z tamtejszą Wspólnotą Kościoła Reformowanego w ramach programu „Elżbieta Piastówna i Obuda” zaprosił na otwarcie Miejsca Pamięci, poświęconego królowej Elżbiecie.
- W dniu 20 listopada w Centrum Kultury Aranytiz SNP V dzielnicy zorganizował otwarcie wystawy fotografów pt. „Gdańsk miasto wolności”.
- W dniu 23 listopada w Kościele Polskim w Budapeszcie odbyła się uroczysta msza święta w Niedzielę Chrystusa Króla – święto tytularne Zgromadzenia Chrystusa Króla i Sióstr Misjonarek Chrystusa Króla.
- W dniu 23 listopada w Domu Polskim - Stowarzyszenie św. Wojciecha zorganizowało promocję książki pt. „Remény a reménytelenségben. Főpásztorok a Kelet-Közép-Európában.” Materiały z Konferencji przeprowadzonej 25 września w Ambasadzie RP w Budapeszcie.
- W dniu 28 listopada SNP XVII dzielnicy Budapesztu w Centrum Kultury im. Csekovskiego zorga-

nizował doroczne zebranie sprawozdawcze połączone z wieczorem andrzejkowym.

- W dniu 29 listopada kontynuując tradycję samorządów polskich poprzednich kadencji SNP XI dzielnicy Budapesztu był gospodarzem dorocznego Balu ANDRZEJKO-WEGO.

- W dniu 30 listopada w Domu Polskim - Polski Oświatowy Kulturalno - Oświatowy zaprosił na otwarcie wystawy pt. „Wycinanki z Lanckorony”.

CO BĘDZIE?

- * W dniu 1 stycznia msze święte na rozpoczęcie Nowego Roku kalendarzowego w Kościele Polskim w Budapeszcie odbędą się o godz. 10.30 i 18.00.

- * W dniu 4 stycznia o godz. 11.30 POKO (Óhegy 11) organizuje w Domu Polskim w Budapeszcie spotkanie z polskimi pisarzami, literatami oraz promocję książki pt. „Tomiczek”.

- * W dniu 6 stycznia o godz. 18.00 w Kościele Polskim w Budapeszcie w dniu Objawienia Pańskiego rozpocznie się msza święta.

- * W dniu 10 stycznia w siedzibie PSK im. J. Bema w Budapeszcie odbędzie się koncert noworoczny zorganizowany dzięki współpracy stowarzyszenia z panią Marylą Filó.

- * W dniu 11 stycznia w Domu Polskim w Budapeszcie o godz. 11.30 rozpocznie się wspólne polonijne kolędowanie.

- * W dniu 13 stycznia w Kościele Polskim w Budapeszcie odbędzie się nabożeństwo fatimskie.

- * W dniu 17 stycznia w siedzibie OSP w Budapeszcie odbędzie się Forum Polonii.

- * W dniu 18 stycznia o godz. 11.30 Stowarzyszenie Katolików Polskich p.w. św. Wojciecha w Domu Polskim w Budapeszcie organizuje otwarcie wędrowną wystawę akwareli Tadeusza Kurka o św. Janie Pawle II.

- * W dniu 18 stycznia w siedzibie SNP IV dzielnicy (Újpest) sprawowana będzie msza święta w intencji babć i dziadków.

- * W dniu 31 stycznia o godz. 16.00 w PSK im. J. Bema na Węgrzech rozpocznie się bal karnawałowy dla dzieci.

- * Przez cały styczeń w sali wystawieniowej Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii w Budapeszcie czynna będzie wystawa fotograficzna przygotowana na podstawie albumów „Pamięć I” i „Pamięć II” w oprac. Grzegorza Łubczyka i Krzysztofa Duckiego, tytuł wystawy: „Polscy uchodźcy na Węgrzech w czasie II wojny światowej”.

MI VOLT?

- November 1-én lengyel nyelvű misét tartottak a Rákóskeresztúri Köztemető lengyel parcellájában.

- November 7-én irodalmi estet tartottak Benczes Sándorral a Bem J. LKE székházában.

- November 8-án – a lengyel függetlenség napja alkalmából – a szolnoki LNO ünnepi gyűlést szervezett az önkormányzat székházában.

- A budapesti Lengyel Templomban a november 9-i szentmise misészándékát a hazáért ajánlották fel.

- November 11-én – a lengyel Függetlenség Napján – koszorúzási ünnepséget tartott a Bem J. Lengyel Kulturális Egyesület és a XII. kerületi LNO Józef Piłsudski marsall emléktáblájánál.

- November 16-án a Fővárosi Lengyel Önkormányzat – az V., VIII. és XII. kerületi LNO-kal együttműködve – ünnepi gyűlést szervezett a lengyel függetlenség napja alkalmából, amelyen a krakkói „Loch Camelot” kabaré is szerepelt.

- November 19-én a budapesti Bem J. LKE-ben – ismert történészek társaságában – újabb rendkívüli lengyel-magyar történelemórát tartott a neves lengyelbarát újságíró és volt diplomata, Szalai Attila. Ezek a történelemórák a lengyelországi és magyarországi rendszerváltás emlékéért felidéző projekt elemeinek egyikét képezik.

- November 20-án a III. kerületi LNO és az Obudai Református Egyház-közösség a „Piastr Erzsébet és Obuda” emlékülés keretében Erzsébet királynőnek szentelt emlékhelyet avatott fel.

- November 20-án fényképkiallítás nyílt az Aranytiz Kultúrházban „Gdańsk, a szabadság városa” címmel, melyet az V. kerületi LNO szervezett.

- November 23-án, Krisztus Király ünnepe napján – a Krisztus Király szerzetesrend és Krisztus Király női missziós szerzetesrend címzetes ünnepén – 10.30-kor ünnepi szentmisét tartottak a budapesti Lengyel Templomban.

- November 23-án tartották a Lengyel Házban a „Remény a reménytelenségben. Főpásztorok Kelet-Közép-Európában.” című könyv bemutatóját a Szent Adalbert Egyesület szervezésében. A kötet a szeptember 25-én a LK budapesti Nagykövetségén megrendezett konferencia anyagait tartalmazza.

- November 28-án a XVII. kerületi LNO andrásolással összekötött éves beszámolót tartott a Csekovszky Kulturális Központban.

- November 29-én – folytatva a korábbi önkormányzati ciklusok hagyományát – az idei András-napi bálnak a Budapest XI. kerületi LNO volt a házigazdája.

- November 30-án zajlott – a Lengyel Közművelődési Központ által szervezett – „Wycinanki z Lanckorony” című kiállítás megnyitója a Lengyel Házban.

MI LESZ?

- Január 1-én 10.30-kor és 18.00 órakor lesznek újévi szentmisék a budapesti Lengyel Templomban.

- Január 4-én 11.30-kor – a LKK Óhegy utcai részlege által szervezett rendezvény keretében – lengyel írók részvételével író-olvasó találkozóra kerül sor, továbbá bemutatják a „Tomiczek” című könyvet a budapesti Lengyel Házban.

- Január 6-án – Vízkereszt ünnepén – 18 órakor kezdődik a szentmise a budapesti Lengyel Templomban.

- Január 10-én újévi koncert lesz a Bem J. LKE székházában az Egyesület és Filó Maryla együttműködésének köszönhetően.

- Január 11-én 11.30-kor közös polóniai kolendálás lesz a budapesti Lengyel Házban.

- Január 13-án fatimai ájtatosság lesz a budapesti Lengyel Templomban.

- Január 17-én Polóniai Fórum lesz az OLÓ budapesti székházában.

- Január 18-án 11.30-kor kezdődik Tadeusz Kurek – II. János Pál pápával kapcsolatos témájú – akvarell vándorkiállításának a megnyitója a budapesti Lengyel Házban (a Magyarországi Lengyel Katolikusok Szent Adalbert Egyesületének szervezésében).

- Január 18-án a IV. kerületi (újpesti) LNO székházában tartandó szentmise keretében a nagyanyákért és nagypapákért fognak imádkozni.

- Január 31-én 16 órakor gyermek farsangi mulatság kezdődik a magyarországi Bem J. LKE-ben.

- A Magyarországi Lengyeliség Múzeuma és Levéltára budapesti kiállítótermében egész januárban megtekinthető a fotókiállítás, amely Grzegorz Łubczyk és Krzysztof Ducki feldolgozásában készült a „Pamięć I és Pamięć II” című albumok alapján. A kiállítás címe: „Lengyel menekültek Magyarországon a II. világháború idején”.

Uwaga: Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za zmiany dokonywane w w/w programach.

Figyelem: A Szerkesztőség nem vállal felelősséget az esetleges programváltozásokért!

(b.)

AKADEMIA KRAKOWSKA I WĘGRZY W DOBIE RENESANSU

Niezwykle ważnym czynnikiem w rozwoju kultury w Polsce dawnych wieków było utworzenie w 1364 roku przez Kazimierza Wielkiego, a później odnowienie przez królową Jadwigę, Akademii Krakowskiej. Odgrywała ona również znaczną rolę w krzewieniu humanizmu i kultury renesansowej. Wszechnica krakowska była szczególnie otwarta na myśl humanistyczną w końcu XV wieku, kiedy w Krakowie przebywało wielu zagranicznych humanistów. Między innymi w tym czasie bawił tu Filip Buonaccorsi – Kallimach oraz Konrad Celtis. Obaj byli również na Węgrzech, pośrednicząc też jak gdyby między kulturą polską i węgierską.

Uczelnia krakowska miała także niezaprzeczone duże znaczenie dla rozwoju kultury humanistycznej na Węgrzech, dla kształcenia elity węgierskiego życia kulturalnego. W drugiej połowie XV wieku, mimo rozkwitu kultury renesansowej za rządów króla Macieja Corvina, uniwersytetu w tym kraju nie było. Co prawda z inicjatywy króla założono akademie: w Presburgu (Bratysława) i w Budzie, ale miały one krótki żywot. Tak więc słynna krakowska wszechnica, będąca w dodatku „w sąsiedztwie”, przyciągała młodzież węgierską. Węgrzy stanowili dość znaczną część wszystkich krakowskich studentów, dysponowali nawet własną bursą – Bursa Hungarorum. Bursę tę co prawda kilkakrotnie zamykano ze względu na ponoć skandaliczne zachowanie żaków z Węgier. Ostatecznie została zamknięta w 1558 roku, ale do tego czasu dawała dach nad głową młodym Węgrom, którzy później stali się wiodącymi pisarzami, drukarzami sąsiedzkiego kraju. Przyjeżdżali do Krakowa Węgrzy różnego pochodzenia: studiowali tu synowie magnatów, ale też w dużej liczbie przedstawiciele średniej szlachty i mieszczaństwa. Stanowili oni pierwszą falę spragnionej wiedzy młodzieży znad Dunaju.

Jednym z najśłynniejszych studentów węgierskich krakowskiej uczelni był Pelbart z Temeszwaru (Temesvári Pelbárt, 1440-1504). Przybył do Krakowa w 1458 roku, a na Węgry powrócił w 1471 roku jako doktor teologii. Zbiory jego kazań (najśłynniejsze z nich: *Stellarium coronae Mariae Virginis* i *Pomerium sermonum*) znane były w całej Europie i wydawano je w Strasburgu, Hagenau, w Wenecji i w Paryżu. Studiował w Krakowie przyszły mecenas kultury renesansowej na Węgrzech, prymas i kanclerz Węgier za panowania króla Dobzse László, Tamás Bakócz (1442-1521), z którego nazwiskiem wiąże się rozbudowanie w stylu renesansowym bazyliki w Esztergomie. Uczył się tu István Werbőczy (ok.

1460-1542), późniejszy twórca łacińskiego zbioru praw feudalnych „*Tripartitum*”. W pierwszych latach XVI wieku przebywał w Krakowie Demeter Csáti (XV/XVI w.), autor pieśni historycznej napisanej w języku węgierskim, prawdopodobnie po klęsce pod Mohaczem w 1526 roku - *Pannóniai ének* - która ożywiła dawną legendę węgierską o białym rumaku, prowadzącym Węgrów do dzisiejszej ojczyzny. Pieśnią tą zapoczątkował gatunek, który bujnie rozwijał się w szesnastowiecznej literaturze węgierskiej. Ulubionym uczniem, Pawła z Krosna, mistrza akademii, był Sebastyén Magyi,

który w rok po wydaniu w Wiedniu przez swego mistrza w 1512 roku tomiku wierszy Janusa Pannoniusa, Guarino-panegyricus, wydał go również w Bolonii. Márton Nagyszombati (zm. ok. 1524) w 1514 roku zapisał się na uniwersytet krakowski, gdzie spędził dwa lata, po czym przeniósł się do Wiednia. Jest autorem napisanego dystychonem dzieła *Ad regni Hungariae procures* (Do panów Węgier), wydane w 1523 roku w Wiedniu. To obszerne dzieło (1822 wersy) należy do tzw. „literatury tureckiej”, która miała pobudzać do walki z tym zagrażającym całej Europie pogańskim narodem.

Akademia Krakowska wydała wielu przedstawicieli nowej, humanistycznej inteligencji węgierskiej, prowadzącej aktywną działalność literacką.

Druga fala studentów węgierskich napły-

nęła do Krakowa w okresie po klęsce pod Mohaczem. Był to kolejny ważny okres w kontaktach polsko-węgierskich. Co prawda Węgrzy stopniowo wykruszały się z krakowskiej uczelni, ponieważ pod wpływem postępującej reformacji zaczęły ich przyciągać inne uniwersytety zagraniczne, głównie protestanckie, jednak ich pobyt w Polsce w istotny sposób zaowocował w kulturze węgierskiej. Wpływy polskie zaznały się przede wszystkim w początkowym okresie rozwoju drukarstwa i reformacji na Węgrzech. W pierwszej połowie XVI wieku Kraków był drugim, po Wiedniu, ważnym ośrodkiem drukarskim, w którym wydawano druki węgierskie (po łacinie, a później także po węgiersku). Przed 1540 rokiem większość dzieł humanistów węgierskich wychodziła właśnie w tych dwóch ośrodkach. Spośród wydawanych za granicą dzieł węgierskich większość była drukowana w Krakowie. Początkowo ukazywały się tu łacińskie dzieła pisarzy węgierskich: już w 1507 roku wydrukowano w Krakowie żywot św. Pawła, napisany przez węgierskiego zakonnika, Balinta Hadnagy. W 1518 roku wyszedł w oficynie drukarskiej jednego z naważniejszych drukarzy krakowskich, Wietora, tomik niedrukowanych dotąd epigramatów Janusa Pannoniusa; w 1527 roku również u Wietora wydano opis bitwy pod Mohaczem: *De conflictu Hungarorum cum Turcis ad Mohatz verissima descriptio*, który na prośbę Zygmunta Starego napisał przebywający w tym czasie w Krakowie István Brodarics (1470-1539).

Można więc bez przesady stwierdzić, że Kraków stał się kolebką książki węgierskiej i przez niemal trzydzieści lat, dopóki drukarnie na Węgrzech nie osiągnęły odpowiedniego stopnia rozwoju, był główną bazą druku na potrzeby tego kraju.

W latach trzydziestych XVI wieku pojawiło się na Węgrzech zapotrzebowanie na teksty pisane w języku węgierskim. Znów Kraków wyszedł naprzeciw tym potrzebom. Pierwsze teksty wydrukowane w Krakowie w języku węgierskim pochodzą z 1527 roku. Pierwsza całkowicie węgierskojęzyczna książka, pochodząca z oficyny krakowskiej to listy św. Pawła przetłumaczone przez Benedeka Komjátiego. Wydrukowano je u Wietora w 1533 roku. Od tego czasu systematycznie wydawano w Krakowie (przede wszystkim u Wietora) dzieła węgierskich pisarzy, którzy jednocześnie stanowili główną siłę pierwszego pokolenia propagatorów reformacji na Węgrzech. Większość z nich, zanim ukończyła studia w Wittemberdze, studiowała również w Krakowie. Wymienić należy tu takich pisarzy jak: Imre

Ozora, István Gálszécsi (zm. 1543), István Székely (1510-1563), Mátyás Bíró Dévai (1500-1545), Márton Kálmáncsehi Sánta (zm. 1557) czy András Farkas.

István Gálszécsi uczył się w Krakowie w 1526 roku (przedtem w Wiedniu, później również w Wittenberdze). Tutaj w 1536 roku wydrukowano jego kancjonał (*Kegyes énekekrül és keresztyéni hitrül rövid könyvecske* – Mała książeczka o wierze chrześcijańskiej i o świętych pieśniach) – pierwszy zbiór pieśni, opatrzonych nutami, mających służyć potrzebom reformacji, jakkolwiek przypominających swoim charakterem jeszcze raczej pieśni katolickie; a także dwa lata później (1538) katechizm *A keresztyéni tudományról való rövid könyvecske* – Mała książeczka o wiedzy chrześcijańskiej).

Mátyás Bíró Dévai w 1523 roku rozpoczął studia w Krakowie, które później kontynuował w Wittenberdze. Najślynniejsza jego praca, związana z humanistycznymi tendencjami kształtowania i rozwoju języka, z którymi zetknął się w Krakowie i Wittenberdze, została wydana anonimowo w krakowskiej oficynie przed 1538 rokiem. Był to podręcznik napisany po węgiersku, przeznaczony do celów szkolnych: *Orthographia Ungarica*, azaz *igaz írás módjáról való tudomány*, w którym, zgodnie z programem reformacji wskazywał na konieczność przyswojenia przez każdego sztuki pisania i czytania, aby Pismo Święte mogli czytać nie tylko wybrani, ale także szerokie rzesze czytelników. Wskazywał także na praktyczne korzyści umiejętności pisania, mówiąc na ile przydatne jest „hogy egymásnak mindenikönk írhason” (że wszyscy możemy do siebie pisać). W celu pozyskania dla reformacji miesz-

czan węgierskich napisał katechizm *Ah tiz parancsolatnak, ah hit ágazatainak, am mi atyánknak és ah hit pecsétinek röviden való magyarázatja*, który również został wydrukowany w Krakowie, w 1538 roku.

Márton Kálmáncsehi Sánta, zwolennik sakramentaryzmu, wydał około 1550 roku zbiór pieśni, który jednak nie zachował się do dzisiaj, ale przypuszcza się, że późniejszy kancjonał Gála Huszára, z 1574 roku, nawiązuje do tego właśnie wydania krakowskiego.

O życiu Imrego Ozoraiego wiadomo niewiele. Wiadomo, że studentem uniwersytetu krakowskiego był w 1530 i 1531 roku. Ozora jako pierwszy pisał religijne pisma polemiczne w języku węgierskim. Praca jego, wydana w Krakowie w 1535 roku, pismo oryginalne, a nie przekład, to pierwsza węgierska książka napisana w duchu protestanckim. W 1546 wydano ją po raz drugi, ale po dziś dzień pozostały tylko egzemplarze pozbawione strony tytułowej, tak więc tytułem jest pierwsze zdanie dzieła: *De Christo et eius Ecclesia*, item *de Antichristo eiusque Ecclesia* (O Chrystusie i jego Kościele oraz o Antychrystcie i jego kościele – *Krisztusról és egyházáról, valamint Antikrisztusról és annak egyházáról*).

O Andrásu Farkasu również nie ma zbyt wielu wiadomości. Prawdopodobnie w Wittenberdze poznał się z Gálszécsim. Jego wierszowane dzieło, mówiące o podobieństwach (choć formalnych tylko) losu narodu żydowskiego i węgierskiego, *Az zsidó és magyar nemzetről*, ukazało się w Krakowie jako dodatek do katechizmu Gálszécsiego.

István Székely studiował w Krakowie od

1529 roku. Po ukończeniu studiów powrócił na Węgry, gdzie prowadził działalność duchowną, początkowo jako zwolennik luteranizmu, a później sakramentaryzmu. Jego działalność literacka była niezwykle szeroka. W swoich dziełach umiejętnie połączył idee humanizmu i reformacji. Tłumaczył między innymi Biblię, pisał dzieła historyczne, a z Krakowem związane jest wydanie niektórych spośród jego dzieł. Pierwszą jego pracą, wydaną w Krakowie przed 1538 rokiem jest kalendarz w języku węgierskim, będący podręcznikiem dla dzieci czytających po węgiersku (jak sam pisał „*az magyarul olvasó gyermekeknek*”). W tym samym roku ukazał się tu katechizm Székelya (*A keresztyénség fundamentumáról való tanúság*), który miał jeszcze kolejne wydania. W 1548 roku również w Krakowie wydano *Księgę Psalmów* (*Zsoltárkönyv*), a w 1559 roku najślynniejsze jego dzieło historyczne: *Kronika świata - Chronica ez világnak jeles dolgairól*.

Widać więc, że dawna stolica Rzeczypospolitej, tętniące w niej życie kulturalne i naukowe przyciągało wielu ówczesnych humanistów, w tym także Węgrów, którzy w braku swoich własnych instytucji naukowych, korzystali, między innymi, z bogatych możliwości Krakowa, a dzięki wiedzy tam zdobytej, stali się animatorami życia literackiego i kulturalnego na Węgrzech.

Dorota Várnai

na ilustracji *"Kegyes énekekrül és keresztyéni hitrül rövid könyvecske – Mała książeczka o wierze chrześcijańskiej i o świętych pieśniach"* Istvána Gálszécsiego wydany w Krakowie w 1536 r.

A KRAKKÓI AKADEMIA ÉS A MAGYAROK A RENESZÁNSZ KORSZAKÁBAN

A Krakói Akadémia rendkívül fontos szerepet játszott Lengyelország kulturális fejlődésben. Számos külföldi humanista megfordult itt.

A XV. Század második felében Magyarországon még nem működött egyetem, így a krakkói intézmény számos, mindenféle rendű és rangú magyar diákot vonzott, akiknek itt még saját kollégiumuk is volt *Bursa Hungarorum* néven.

Az új, magyar humanista értelmiség számos irodalmára végezte tanulmányait Krakkóban. Köztük Temesvári Pelbárt, akinek prédikációi Európaszerte ismertek voltak. Itt Bakócz Tamás, későbbi prímás, reneszánsz mecénás, Werbőczy István, a *Tripartium* című joggyűjtemény szerzője, továbbá Csáti Demeter, a Pannónia ének szerzője és Magyi Sebestyén, aki Krosnói Páwelnek, az akadémia mesterének a kedvence volt, valamint Nagyszombati Márton, a török elleni harcra buzdító *Ad regni Hungariae proces* írója.

A diákok második hulláma a mohácsi vereség után érkezett, kevesebben, mivel a reformáció hatására sokakat jobban vonzottak a más országok, főleg protestáns egyetemek. De a magyarok krakkói jelenléte továbbra is gyümölcsöző volt a magyar kultúrára nézve. A lengyel hatás főleg a könyvnyomtatás és a reformáció kapcsán volt érezhető. A XVI. század második felében (harminc éven keresztül) Bécs után Krakkó volt a magyar nyomtatás második legfontosabb központja. Kezdetben magyar írók latin nyelvű munkái jelentek meg, köztük Hadnagy Bálint Szent Pál élete,

Janus Pannonius mindaddig kiadatlan epigrammái, valamint a mohácsi csata leírása Brodarics István tollából.

Később magyar nyelvű művekre is kereslet mutatkozott. Az első 1527-ben jelent meg Krakkóban. Az első teljes egészében magyar nyelvű könyv, ami itt készült, 1533-ban jelent meg Wietornál: Szent Pál levelei Komjáti Benedek fordításában. Ettől kezdve rendszeresen készültek magyar szerzők könyvei Krakkóban (elsősorban Wietornál).

Gálszécsi István énekeskönyve itt jelent meg 1536-ban, ez volt az első kottával ellátott protestáns énekeskönyv. Dévai Bíró Mátyás is tanult Krakkóban, és itt jelent meg 1538-ban az általa írt *Orthographia Ungarica*, azaz *igaz írás módjáról való tudomány*, ami az első magyar nyelvű iskolai tankönyv volt.

Ozora Imre vitairata, ami az első protestáns szellemben, magyarul írt könyv volt, szintén Krakkóban jelent meg 1535-ben. Farkas András *Az zsidó és magyar nemzetről* című, a magyarok és a zsidók sorsának hasonlóságáról szóló könyve Gálszécsi katekizmusával együtt jelent meg.

Krakkóban látott napvilágot Székely István gyerekeknek szóló kalendariuma 1538-ban. Ugyanebben az évben jelent meg a katekizmus is, tíz évvel később pedig Zsoltárkönyve, 1559-ben pedig a leghíresebb történelmi munkája: *Chronica ez világnak jeles dolgairól* címmel.

A régi lengyel főváros pezsgő kulturális és tudományos élete számos külföldi magyar humanistát vonzott, akik a város nyújtotta lehetőségeknek, és az ott szerzett tudásnak köszönhetően a magyar kulturális élet mozgatói lettek.

Dávid Csaba – pisarz i dziennikarz, pierwszy redaktor naczelny naszego pisma – zmarł 30 października br. w wieku 72 lat. Pochowany został w Budapeszcie, na cmentarzu Farkas-rét, 28 listopada 2014 r.

POŻEGNANIE DÁVIDA CSABY

W 2002 roku, z ramienia naszej społeczności polskiej na Węgrzech żegnałem starszego syna Csaby, świetnie zapowiadającego się artystę plastyka – Attilę. Teraz przypadł mi podobny smutny obowiązek żegnania samego Csaby.

Dávid Csaba był Węgrem i Ormianinem, wywodzącym się w dodatku z odłączonego od Węgier Siedmiogrodu, ale bliski był i nam Polakom. Bliski był poprzez swój kilkuletni pobyt w Polsce i dobre opanowanie języka polskiego, poprzez pierwszą żonę-Polkę oraz dzieci z tego małżeństwa: syna Attilę i córkę Annę, bliski poprzez swoje umiłowanie naszego kraju, szczególnie Krakowa, królewskiego zamku na Wawelu, dramatów Stanisława Wyspiańskiego, – stając się ich popularyzatorem i znaczącym tłumaczem jako translator dramatu „Wesele”, a także jako autor powieści „Miasto i jego poeta”.

Dziedzicząc po ojcu zdolności literackie wykorzystywał je już od młodości na przybliżanie Węgrom także innych wartości literatury polskiej: tomów Kornela Filipowicza, Michała Rusinka, Elżbiety Jackiewiczowej i (żyjącego podczas II wojny światowej na Węgrzech) Adama Bahdaja.

Csaba bliski był nam, węgierskim Polakom, a i on chętnie przebywał z nami, był naszym przyjacielem. Na naszą propozycję stał się współzałożycielem i pierwszym redaktorem naczelnym utworzonego przy Ogólnokrajowym Samorządzie Mniejszości Polskiej, na przełomie 1995/96 roku, miesięcznika o tytule „Magazyn Polonijny”, przekształconego później na „Polonię Węgierską”. Z pismem tym utrzymywał kontakt i w późniejszych latach jako ich węgierski redaktor, tłumacz i autor szeregu ukazujących się tam tekstów.

Csabę poznałem w latach siedemdziesiątych-osiemdziesiątych, a zaprzyjaźniliśmy się na początku lat dziewięćdziesiątych. Współpracowaliśmy dla dobra społeczności polonijnej na Węgrzech oraz zbliżenia naszych narodów: węgierskiego i polskiego. Csaba zawsze był sumienny, rzetelny, dokładny i wytrwały w działaniach oraz oddaniu dobrej Sprawy, przywiązany do tego co węgiersko-polskie, jakkolwiek niesłuchanie silna była także jego łączność z korzeniami ormiańskimi.

Po śmierci jednego z węgierskich poetów napisałem wiersz pt. „Gdybyśmy umieli”, kojarzący mi się teraz z odejściem Csaby. Oto jego fragmenty:

Gdybyśmy umieli odchodzić w czerwieni w purpurze
majestatycznie złote mosty zostawiać za sobą na wodach
tak jak słońce zanim za horyzontem zginie
by dnia następnego pojawić się znowu
rozświetlając ziemię rozjaśniając niebo

.....

Gdybyśmy choć jak księżyc w srebrze nie w purpurze
mosty choćby blade gdzieś tam zostawiali
i jeśli już nie za dnia to przynajmniej nocą
potrafiли uczeplić się gwiazdnych przestworzy
bądź pajakiem zawisnąć w górze hen pod dachem

Lecz i to nam nie dane
tylko krzyż lekki wzgórek
i westchnienie kogoś z bliskich

co czas jakiś tam na wietrze jeszcze się trzepocze

Csaba pozostawił zgromadzonych dziś tu wokół urny, wielu bliskich mu: rodzinę, przyjaciół. Myślę zatem, nasze westchnienia – w jego intencji – trzepotać się będą na wietrze jeszcze długo, długo.

Niech Cię Bóg błogosławi i ziemia Ci będzie lekka.

Konrad Sutarski

DÁVID CSABA BÚCSÚZTATÁSA

2002-ben, a magyarországi lengyel közösség nevében búcsúztattam Csaba idősebbik fiát, a nagyszerűnek ígérkező képzőművészt – Attilát. Most hasonlóan szomorú a kötelezettségem, mikor magát Csabát búcsúztatom.

Dávid Csaba magyar és örmény volt, Erdélyből származott, de hozzánk, lengyelekhez is közel állt. Több évig Lengyelországban élt és elsajátította a lengyel nyelvet. Első felesége lengyel volt és ebből a házasságból két gyermeke született: Attila és Anna. Lengyelországban különösen Krakót kedvelte, a Wawelt, Stanisław Wyspiański műveit, melyeket népszerűsített, többek között a „Mennyező” című dráma műfordítójaként, valamint a „Város és költője” című saját regényének szerzőjeként.

Írói tehetségét édesapjától örökölte és már fiatal korától kamatoztatta. Ezzel közelebb hozta a magyarok számára a lengyel irodalom más értékes darabjait is: Kornel Filipowicz, Michał Rusinek, Elżbieta Jackiewiczowa és Adam Bahdaj köteteinek fordításával.

Csaba közel állt hozzánk, magyarországi lengyelekhez, és szívesen töltötte idejét velünk, a barátunk volt. Felkérésünkre az Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat égisze alatt 1995/96 között létrehozott „Magazyn Polonijny”, későbbi nevén „Polonia Węgierska” című havilapnak társalapítójává és első főszerkesztőjévé vált. A későbbi években is kapcsolatban maradt a lappal magyar szerkesztő- és fordítóként, valamint egy-egy cikkének szerzőjeként.

Csabát a hetvenes-nyolcvanas években ismertem meg és ez az ismeretség a kilencvenes évek elején barátsággá változott. Együtt munkálkodtunk a magyarországi lengyelségért és a két nemzet barátsága javára. Csaba mindig lelkiismeretesen, tisztességesen, és kitartó erővel tevékenykedett a magyar-lengyel jó ügyek érdekében, bár tiszteletre méltó módon ragaszkodott örmény gyökereihez is.

Egy magyar költő halála után írtam egy verset, „Ha úgy tudnánk távoznunk” címmel, melyet Csoóri Sándor fordított magyarra. Most, Csabától búcsúzva, idéznék e versből:

„Ha tüntető bíborban távoznánk és nagy lázrózsákkal
fenséges hidakat hagyva magunk után a vizek fölött
ahogy vakmerőn ugrik le a Nap a nyugati égről
mielőtt újra föllobog másnap
bearanyozva a földet az eget az éneklő madarak torkát

.....

Végül ha nem is bíborban hanem csak fakón
hagynánk magunk mögött a hidakat mint a hold
és ha nem nappal akkor legalább éjjel
tudnánk a csillagok fűzeireibe kapaszkodni
vagy mint a pók lebegni alá a mennyezetről

De még ez sem adatik meg vigaszul nekünk
csak egy néma kereszt és szerény kis halom
és valamelyik barátunk sóhajtása
amíg ez a sóhaj ott árválkodik a szélben”

Csabát ma családtagok, barátok és ismerősök búcsúztatják, akik itt, az urna körül összegyűltek. Azt gondolom tehát, hogy sóhajaink – érte – még hosszú, hosszú ideig lebegni fognak a szélben. Nyugodj békében, Csaba!

Konrad Sutarski

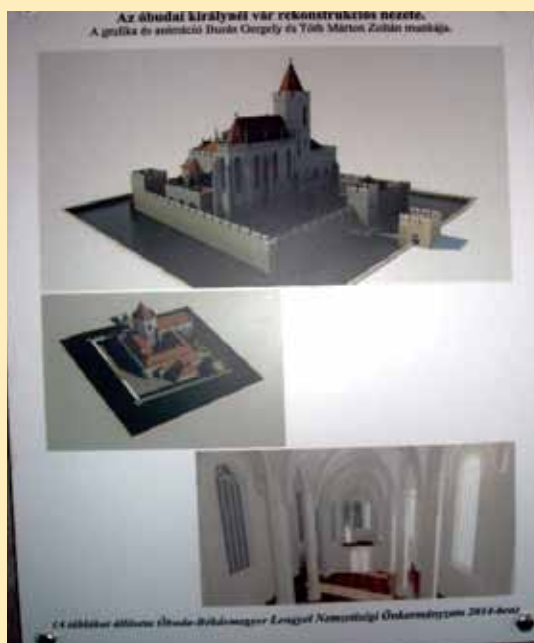
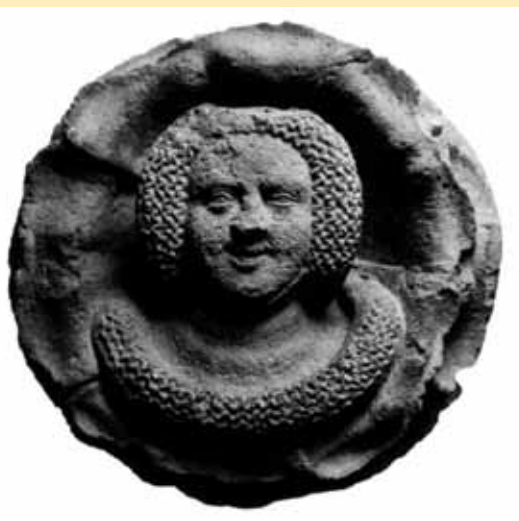
Żywa Woda

Przed kilkoma dniami na mapie polsko-węgierskiej przyjaźni pojawił się kolejny ważny punkt – w dzielnicy Óbuda upamiętniono miejsce, gdzie stał niegdyś zamek królowej Elżbiety Łokietkówny. Teraz pozostały po nim tylko fundamenty, wtopione głęboko w tkanę miasta, zacumowane w odmętach martwej wody przeszłości niczym drogocenna srebrna kotwica.

Nie ma już okien ten zamek, nie ma już bram, nie ma już psów szczekających na zamkowych korytarzach, ogień w kominach już dawno zgasł, a dym z niego rozwiął wiatr przeszłości. Na szczytach wież zamkowych nie łopoczą już wesoło sztandary, nie odbija się echem miarowy marsz wartowników... Nikomu już nie marzną nogi na kamiennych posadzkach, opatulone szczelnie w niedzwiedzie skóry – podarunek od rodziny z Polski... Miód z polskich pasiek od ciotki też już dawno się skończył... Wszystko zmieliły żarna czasów, pozostawiając tylko okruchy z tego, co kiedyś zdało się być niezniszczalne, trwałe i wieczne, pozostał tylko odblask dawnej świetności, który z czasem rozplynie się w świetle reflektorów współczesności. Nie rozbrzmiewa już w komnatkach śmiech królowej Elżbiety, ale okruchy przeszłości wciąż mogą być pożywką dla naszej wyobraźni – pozostał przecież na sklepieniu innego zamku – w Diósgyőr – domniemany portret owej roześmianej węgierskiej królowej pochodzącej z dynastii Piastów, córki Władysława Łokietka. Skamieniały uśmiech w skamieniałej twarzy – uchwyciony wprawną ręką artysty. Uśmiech ani nie refleksyjny, ani nie smutny, ani nie pogardliwy, po prostu uśmiech szczery i serdeczny, w twarzy okrągłej, słowiańskiej, nie posępnej. Szyja bynajmniej nie labędzia, nos trochę perkaty, nie szlachetny, nie orli, nos swojski. Podobny nos, a do tego cienkie brwi, ma królowa na inicjale z węgierskiej „Kroniki obrazkowej”, gdzie dumnie pozuje z pięcioma synami.

Królowa Elżbieta ładnie prezentowała się na portretach, a może po prostu miała więcej szczęścia do utalentowanych artystów. Nie jak biedna Anna Jagiellonka, żona Stefana Batorego, skądinąd mężczyzny odważnego i zdecydowanego, ponieść wielkie ofiary w imię świetnie zapowiadającej się kariery, nieustraszonego na tyle, że nie przeraził go nawet przywieziony przez posłów portret przyszej małżonki...

W te pochmurne, wietrzne dni przydałoby się trochę żywej wody, żeby choć na chwilę skamieniała twarz Elżbiety wróciła do świata żywych, a jej beztrojski śmiech ogrzał swoim płomieniem nawet piwnice zamków, które rozplynęły się w przeszłości.

az élet vize

Pár nappal ezelőtt új fontos helyszín tűnt fel a lengyel-magyar barátság térképén: Budapest III. kerületében, Óbudán emlékhelyet avattak azon a helyen, ahol valaha Piast Erzsébet királyné vára állt. Utóbbinak mára csupán az alapjai maradtak meg, mélyen bele-süppedve a város szövetébe, mintha a múlt zavaros holtágainak medrébe ágyazódott volna bele értékes ezüst horgonyként.

Ennek a várnak már nincsenek ablakai, sem kapui, folyosóin nem szaladnak csaholó kutyák, kéményeiben már rég kialudt a tűz, és a belőlük felszálló füstöt már rég szerteszét fújta az enyészet szele. A vártornyok csúcsain már nem csattognak vidám lobogók, udvarain nem visszhangzik katonák menetelése. Már senki sem bugyolálja a kőpadozattól fázós lábait gondosan medvebőrbe, melyet szüleitől kapott ajándékba Lengyelországból... Már rég elfogyott a lengyel kaptárakból származó méz, amit a nagynéni küldött. Mindent felőrölt az idő, ami egykor tartósnak, lerombolhatatlannak, öröklétűnek tűnt, csupán morzsákat hagyott hátra belőle. Csak halvány visszfénye maradt a hajdanvolt káprázatnak, mely idővel feloldódik a jelenvalóság reflektorfényében. A termekben ugyan már nem cseng a Piast házból származó Erzsébet királyné – Könyöknyi Ulászló lányának – kacagása, de a múlt morzsái tovább tudják táplálni képzeletünket: egy másik vár (Diósgyőr) boltozatán fennmaradt a mosolygós királyné feltételezett portréja. Kőarcán kőmosoly – biztos kezű művész mesterműve. Kerek, szláv típusú, gondoktól nem terhelt arcán ragyogó mosolya nem elmélázó, nem is szomorkás, nem megvető, hanem egyszerűen csak nyílt és szívélyes. Nyaka nem nevezhető hatványoknak. Orra nemes megjelenés és horgas forma helyett inkább enyhén pisze, ismerős benyomást keltő. Hasonló orral és vékony szemöldökkel ábrázolják őt a Képes Krónika iniciáléján, ahol büszkén mutatkozik őt fia társaságában.

Erzsébet királyné szépnek látszik a portréképeken, vagy esetleg csak több szerencséje volt tehetséges művészekhez. Nem úgy, mint szegény Jagelló Anna, Báthory István felesége. Báthory egyébként tekintélyes és határozott férfi volt, aki nagy áldozatokat tudott hozni igéretesen induló karrierje érdekében, akár házasság árán is. Olyannyira eltökéltek mutatkozott, hogy leendő felesége képétől sem riadt vissza, melyet elretentésül hoztak neki a követek...

Ezen a felhős, szeles napokon jól jönne az élet vize, hogy legalább egy pillanatra életre kelhessen Erzsébet kőarca, és felhőtlen mosolyának sugaraival még a vár sötét, a múlt enyészetébe vesző kazamatáit is megmelengesse.

Janiec-Nyitrai Agnieszka, fot. Ijjas A.

Agnieszka Janiec-Nyitrai

MIESIĘCZNIK WĘGIERSKIEJ POLONII
A MAGYARORSZÁGI LENGYELEK HAVILAPJA

Pismo Ogólnokrajowego
Samorządu Polskiego
z kwartalnym
dodatkiem GŁOS POLONII

Az Országos Lengyel
Önkormányzat lapja
a GŁOS POLONII
negyedévi mellékletével

polonia węgierska

Odpowiedzialny wydawca
Felelős kiadó
az Országos Lengyel
Önkormányzat Hivatala

Redaktor naczelny
Főszerkesztő
dr Agnieszka Janiec-Nyitrai

Polski redaktor językowy
Lengyel nyelvi szerkesztő
dr Dorota Várnai

Węgierski redaktor językowy
Magyar nyelvi szerkesztő
Márta Alexandra Karaba

Redaktor graficzny
Grafikai szerkesztő
V4 Consulting Kft.

Tłumaczenie
Fordítás
Sutarski Szabolcs

Redakcja
Szerkesztőség
1102 Budapest, Állomás u. 10.
Telefon: +36 1 2613479
e-mail: polweg@polonia.hu

Drukarnia *Nyomda*

Projekt realizowany w każdym
miesiącu ze środków budżetu
centralnego Węgier. Az újság
kiadásá Magyarországi központi
költségvetésének havi támoga-
tásával készül.

Projekt jest
współfinansowany
ze środków
finansowych
otrzymanych od
Ministerstwa Spraw
Zagranicznych w
ramach konkursu na
realizację zadania
„Współpraca z
Polonią i Polakami za
granicą” w 2014 r.

SZINKRON DIGITAL

Edycja online *Online kiadás*
<http://polonia.hu/dokumentumok/poloniawegierska/pw228.pdf>

Na okładce wykorzystano fragmenty obrazu J. W. Baura "Polacy i Węgrzy"

Ogólnokrajowy Samorząd Polski na Węgrzech Országos Lengyel Nemzetiségi Önkormányzat
1102 Budapest, Állomás u. 10.
tel.: +36 1 2611798 olko@polonia.hu

Stoleczny Samorząd Polski na Węgrzech Fővárosi Lengyel Nemzetiségi Önkormányzat
1054 Budapest, Akadémia u. 1-3
tel.: +36 1 3321979 flko@t-online.hu

Polski Ośrodek Kulturalno-Oświatowy Lengyel Közművelődési Központ
1102 Budapest, Állomás u. 10.
tel.: +36 1 2611798 olko@polonia.hu

Polskie Stowarzyszenie Kulturalne im. J. Bema na Węgrzech Magyarországi „Bem József” Lengyel Kulturális
Egyesület
1051 Budapest, Nádor u. 34. II. p.
tel.: +36 1 3110216 www.bem.hu bem@bem.hu

Stow. Polskich Katolików na Węgrzech pw. św. Wojciecha
Dom Polski
Magyarországi Lengyel Katolikusok Szt. Adalbert Egyesülete
1103 Budapest, Óhegy u. 11.
tel.: +36 1 2626908 adalbert@enternet.hu

Szkoła Polska na Węgrzech Lengyel Nyelvoktatói Nemzetiségi Iskola
1102 Budapest, Állomás u. 10.
tel.: +36 1 2612748 szkolpol@polonia.hu

Szkolny Punkt Konsultacyjny – Szkoła Polska przy Ambasadzie RP A Lengyel Nagykövetség mellett működő
Lengyel Iskola
1025 Budapest, Törökvész út 15.
tel.: +36 1 3268306
tel.: +36 70 7013847 polish_school@gazeta.pl

Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii Magyarországi Lengyel Múzeuma és Levéltára
1102 Budapest, Állomás u. 10.
tel.: +36 1 2608023 muzeum@polonia.hu

Polska Parafia Personalna na Węgrzech Lengyel Perszonális Plébánia
1103 Budapest, Óhegy u. 11.
tel.: +36 1 4318414 www.parafiabudapest.republika.pl plebiani@onet.eu

Ambasada Polska w Budapeszcie Lengyel Köztársaság Budapesti Nagykövetsége
1068 Budapest, Városligeti fasor 16.
tel.: +36 1 4138200 www.budapest.msz.gov.p budapest.amb.sekretariat@msz.gov.pl

Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Kereskedelmi-feljesztési és Beruházás Ösztönzési Osztály
tel.: 1 251 46 77 www.budapest.trade.gov.pl budapest@trade.gov.

Referat Konsularny Ambasady RP A Lengyel Köztársaság Nagykövetsége Konzuli osztálya
1068 Budapest, Városligeti fasor 16.
tel.: + 36 1 413 8208 budapest.amb.wk@msz.gov.pl

Instytut Polski w Budapeszcie Lengyel Intézet
1065 Budapest, Nagymező u. 15.
tel.: +36 1 3115856 www.polinst.hu info@polinst.hu biblioteka@polinst.hu

Ogólnokrajowa Biblioteka Języków Obcych Országos Idegennyelvű Könyvtár
1056 Budapest, Molnár u. 11.
tel.: +36 1 3183688 www.opac.oik.hu kolcsonzo@oik.hu

Redakcja kwartalnika „Głos Polonii” „Głos Polonii” szerkesztősége
1051 Budapest, Nádor utca 34. glospolonii@bem.hu

Program radiowy w języku polskim: „Magazyn Polski” - emisja w soboty, godz. 13.30
MR4 (fała średnie 873 kHz) i ze strony: <http://www.mediaklikk.hu/musor/lengyel-nemzetisegi-musor/>
Redakcja Polska „Magyar Rádió” z Rt. 1800 Budapest, Brody S. u. 3-5.

Polonijna strona internetowa: www.polonia.hu

PRENUMERATA - TYLKO 250 FORINTÓW ZA JEDEN NUMER!!!

Roczna prenumerata miesięcznika „Polonia Węgierska” (12 numerów) i jego kwartalnego dodatku „Głos Polonii” (4 numery) na rok 2014 wynosi dla prenumeratorów:

indywidualnych (po 1 egzemplarzu) – **4.000 forintów/rok**

zbiorowych (samorządów, po 5 egzemplarzy) – **20.000 forintów/rok.**

Sposoby płatności: przelew na konto.

Przyjmujemy również zamówienia na numery wcześniejsze - można je zgłaszać na analogicznych warunkach.

Redakcja z wdzięcznością przyjmuje także większe sumy wpłat prenumeraty od osób oraz instytucji i samorządów, jeżeli ich stan finansowy to umożliwia. Wsparcie finansowe prosimy przekazywać na konto K&H:10400157-00026536-00000004. W rubryce „Közlemény” prosimy wpisać „Lapkiadás támogatás” (wsparcie dla pisma).

ELŐFIZETÉS - CSAK 250 FORINT EGY SZÁMRA !!!

A „Polonia Węgierska” havilap éves előfizetése (12 szám) és negyedéves melléklete, a „Głos Polonii” (4 szám) 2014. évre:

egyéni előfizetőknek (egy példány) – **4.000 Ft/év;**

a közösségi előfizetőknek (önkormányzatok, 5 példányban) – **20.000 Ft/év**

Előfizetés módja: banki átutalás.

Vállaljuk a korábbi számokra vonatkozó rendelések teljesítését – azonos feltételek mellett.

A szerkesztőség hálisan elfogad nagyobb előfizetői összegeket is úgy magán-személyektől, mint intézményektől, ha ezt pénzügyi helyzetük lehetővé teszi. A szerkesztőségnek felajánlott pénzügyi támogatást a K&H bankban lévő számlára kérjük utalni: 10400157-00026536-00000004. A „Közlemény” rovatba kérjük beírni: „Lapkiadás támogatás”.

KALEJDOSKOP ŻYCIA POLONIJNEGO NA WĘGRZECH

WĘGIERSKA POLONIA NA SPOTKANIU Z POLONIĄ BELGIJSKĄ

MIKOŁAJKOWE SPOTKANIE W "BEMIE"

WYCINANKI Z LANCKORONY

W

"DOMU POLSKIM"

KALEJDOSKOP ŻYCIA POLONIJNEGO NA WĘGRZECH

UROCZYSTY POGRZEB ERNESTA NIŻAŁOWSKIEGO

SPOTKANIE ŚWIĄTECZNE W SAJÓSZENTPÉTER, NA ZDJ. I. RÉMIÁS I TÉRI NÉNI

POSIEDZENIE OSP